

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

10

ЖНІЎНЯ 2016 г.

СЕРАДА

№ 152 (28262)

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

Прызынанне будаваць і абараняць

«SOS» з Падгорнай

Бегам — ад хвароб

СТАР. 3

СТАР. 4

СТАР. 5

ХТО БУДЗЕ СЕЯЦЬ РАЗУМНАЕ, ДОБРАЕ, ВЕЧНАЕ?

Калі ў нашых настаўнікаў не будзе годнага статусу і зарплаты, дзяржава страціць лепшыя педагагічныя кадры

Аб гэтым Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка заявіў, заслугоўваючы даклад аб ходзе прыёмнай кампаніі і падрыхтоўцы сістэмы адукацыі да новага 2016/2017 навучальнага года.

«Пытанне статусу педагагічнага работніка, скажу дакладней — настаўніка, перш за ўсё сярэдняй школы, ужо набыло не проста грамадскае гучанне, а палітычнае. З многіх прычын. На настаўнікаў заўсёды ляжала цяжкая місія, і ніколі багатымі настаўнікамі не былі. Не вельмі багатымі яны і сёння. Але на грузку на іх, у тым ліку палітычную, мы накладваем велізарную, — сказаў Аляксандр Лукашэнка. — Вазьміце парламенцкія выбары, нядаўнія прэзідэнцкія выбары: хто складаў аснову палітычнага ядра, якое праводзіла галоўную палітычную кампанію? Настаўнікі, урачы, дзяржаўныя служачыя. І сёння гэтыя катэгорыі грамадзян, якія забяспечваюць стабільнасць у нашай дзяржаве, неабгрунтавана, напэўна, пакрыўджаныя. Але, перш за ўсё, настаўнік».

Кіраўнік дзяржавы адзначыў, што далёкі ад папулізму — «проста павысіць зарплату настаўнікам — і кропка». «Я не хачу так ставіць пытанне. Я хачу сказаць па-іншаму: сітуацыя з матэрыяльным забеспячэннем настаўніцтва далей нецяглімая, таму давайце настаўніка нагрузім настолькі, наколькі ён павінен быць заручаны, але будзем плаціць належную зарплату. Мы настаўнікаў не страцім: настаўнікі былі і заўсёды будуць. Але мы вымаваем самыя моцныя кадры з сістэмы нашай адукацыі, перш за ўсё са школы. Мы губляем самых лепшых настаўнікаў», — дадаў Прэзідэнт.

Прэзідэнт рэзюмаваў, што статус настаўніка трэба падмацаваць. «Перш за ўсё ён залежыць ад самога настаўніка. Таму давайце згаруаць настаўніка такім чынам, каб сапраўды яго статус быў высокі. Каб і ў вёсцы, і ў горадзе, асабліва ў вёсцы, настаўнік быў галоўнай дзеючай асобай, — звярнуў увагу кіраўнік дзяржавы. — З іншага боку, і дзяржава павіна падставіць сваё плячо. Гэта дрэнна, калі ўжо сёння настаўнік у добрых, сярэдніх гаспадарках мае палову зарплаты ад заробку механізатара, даяркі. Гэта ненармальна. Таму гэтае пытанне карэннае, цэнтральнае. Як бы мы ад яго ні сыходзілі, як бы мы сябе ні закарэвалі, што настаўнікі не ставяць перад намі нейкіх матэрыяльных пытанняў, мы дакладна павінны разумець, што для кожнага чалавека гэта важны момант. А для настаўнікаў архіважны, паколькі іх сярэдняя заробатная плата ніжэйшая, чым па краіне».

Яшчэ адным важным пытаннем у сістэме адукацыі, паводле слоў Аляксандра Лукашэнка, з'яўляецца падрыхтоўка вучняў да школы. «Заўтра дзеці пойдучы ў школу. Маё патрабаванне адно, яно зыходзіць ад грамадства: усе дзеці павінны быць у роўных умовах і павінны пайсці ў школу «аднолькава». Яны павінны быць апрапарытыя, як усе. Ёсць бяднейшыя пласты населенніцтва, ёсць сярэднія, багатыя і гэтак далей, але дзеці ў гэтым не вінаватыя. Яны павінны быць апрапарытыя і падрыхтаваныя: партфелі, заплечнікі і іншае, што неабходна, ад пластыліну і алоўкаў да адзення, — усё павіна быць аднолькава. Дзе браць грошы, я ўжо дзесяць разоў пра гэта казаў у папярэднія гады», — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

Кіраўнік дзяржавы асабліва падкрэсліў, што рэформы ў беларускай сістэме адукацыі не патрэбныя. «Хопіць гэтых рэформаў у адукацыі — трэба ўдасканальваць тое, што ёсць. Трэба даць нармальныя падручнікі, перш за ўсё падручнікі гісторыі ў школы, каб дзеці разумелі, што адбывалася ўчора ў нашай краіне. Погляд у мінулае — гэта погляд у будучыню. Не мне вас вучыць. А мы пачынаем займацца не тымі пытаннямі, якія сёння надзённыя для нашай сістэмы адукацыі», — адзначыў беларускі лідар.

У прыватнасці, Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што неабходна акуратна ставіцца да Балонскага працэсу. Неабдуманая рашэнні ў гэтым кірунку проста разбураць старую, нармальную сістэму адукацыі, а на яе месцы нічога не з'явіцца. «Нас ужо заходзіць папярэджанне: вы адзіныя ў белым сацыялістычным лагеры, не кажучы пра Савецкі Саюз, засталіся, хто не разбурыў сістэму адукацыі, і яна дае вам эфект, не паламаўце яе. Асабліва нас папярэджваюць нашы заходнія суседзі — усходнеўрапейскія дзяржавы, якія мелі падобную сістэму адукацыі», — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы.

Прэзідэнт далэйшы аб развіцці профільнага навучання ў школах, падрыхтоўцы новых падручнікаў, закрыцці ўстаноў сярэдняй адукацыі і выніках задачы цэнтралізаванага тэсціравання, паведамляе прэс-служба кіраўніка дзяржавы. Аляксандр Лукашэнка пагадзіўся з тым, што закрыццё асобных школ не пазбегнуць, аднак падыходзіць да такіх рашэнняў варта ўзважана, пралічваючы кожны крок. Кіраўнік дзяржавы таксама даручыў правярчы, якім чынам распрацоўваюцца заданні да ЦТ: магчыма, гэты кірунак неабходна ўдасканаліць.

На нарадзе было адзначана, што падрабязныя справядзачы аб тым, як скончыцца набор абітурыентаў у ВНУ і як школы гатовы да новага навучальнага года, будуць абмеркаваны ў бліжэйшы час на асобнай нарадзе. На ёй прымуць рашэнне па праблемах, якія сёння існуюць у сістэме адукацыі: ад школы да паслядипломнай адукацыі. «Сёння задача адна — мы павінны пазначыць гэтыя праблемы і да нарады падрыхтаваць рашэнне або прыняць рашэнне па гэтых праблемах. Вось гэта мяне больш за ўсё хвалюе», — звярнуў увагу Прэзідэнт.

Бог Агню з прыстаўкай «Арт»

У Бабруйскім раёне пачаў работу міжнародны пленэр мастакоў-керамістаў «Арт-Жыжаль-2016», які сабраў некалькі дзясяткаў удзельнікаў з сямі краін. Арганізатарам і нязменным кіраўніком пленэру на працягу 14 гадоў з'яўляецца вядомы бабруйскі мастак-кераміст Валерый Калтыгін. На працягу дваццаці дзён майстры на базе адпачынку ААТ «Фандок» будуць тварыць, абменьваюцца вопытам, праводзіць майстар-класы і створыць лабараторыю, а пасля завяршэння пленэру будуць арганізаваны выставы работ у музеях Бабруйска і Магілёва. На здымку: удзельнік пленэру «Арт-Жыжаль-2016» Антон ЦІХАНАВЕЦ з Магілёва.

Міхал ЖУРАЎКОЎ, міністр адукацыі:

«Да новага года актыўна вядзецца капітальны рамонт устаноў адукацыі. Сёлета ўведзены тры новыя дашкольныя ўстановы, да канца года намечана ўвесці дзесяць дашкольных устаноў. Таксама адчыняць дзверы дзве школы. За 2015 год чарга ў дашкольныя ўстановы паменшылася ў два разы. Калі ў 2014 годзе ў ёй было больш за 14 тысяч дзяцей, то летась — каля 7 тысяч. Сістэма адукацыі да новага навучальнага года гатовая і фінансуецца ў рамках выдзеленага сродкаў у поўным аб'ёме. Такія артыкулы, як заробатная плата, стыпендыі, выплаты аўтоацягальнікаў у поўным аб'ёме».

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 10.08.2016 г.

Долар ЗША	1,9658
Еўра	2,1769
Рас. руб.	0,0303
Укр. грыўня	0,0792

■ Ва ўрадзе

Эканамічны рост аднаўляецца

Друкарскі станок спыніўся

Паводле слоў прэм'ер-міністра Андрэя КАБЯКОВА дынаміка эканамічнага росту ў краіне аднаўляецца, прычым на немісійнай аснове. Але разам з тым кірункі ўрада выказаў незадаволенасць тым, як спрацавала эканоміка Беларусі з пачатку года. Таксама падчас пашыранага пасяджэння Савета Міністраў, дзе разглядаліся вынікі работы эканомікі ў першым паўгоддзі і дадатковыя меры па выкананні пастаўленых задач на 2016 год, ён адзначыў, што рэальны сектар у цэлым працуе ў збалансаваным рэжыме, а сацыяльныя гарантыі насельніцтву выконваюцца.

Валютны рынак пад кантролем

Паводле слоў прэм'ер-міністра, у параўнанні са студзенем 2016 года індэкс ВУП павялічыўся на 1,9% і склаў па выніках паўгоддзя 97,5%. Пры гэтым Андрэй Кабякоў падкрэсліў, што аднаўленчы тэндэнцыі выяўляюцца ў большасці галін. Так, індэкс прамысловай вытворчасці павялічыўся на 5,2% і па выніках паўгоддзя склаў 98,4%. Сельская гаспадарка са 100,9% «вырасла» да 103,3%. Значна дадала транспартная галіна, дзе

грузаабарот без уліку трубаправоднага транспарту вырас з 90% на пачатак года да 100,9% за паўгоддзе. Вырасла і прадукцыйнасць працы — з 97,3% да 99%.

У першым паўгоддзі Беларусь у поўным аб'ёме выконвала свае валютныя абавязальнасці без зніжэння ўзроўню золатавалютных рэзерваў. За сем месяцаў аб'ём ЗВР павялічыўся на 0,5 млрд долараў і на 1 жніўня склаў 4,6 млрд. На валютным рынку назіраецца станоўчы баланс попыту і прапановы валюты. За справядзачны перыяд насельніцтва прададзена на чыстай аснове больш за 630 млі долараў. «Гэтаму спрыяе свабоднае курсаўтварэнне, якое дазволіла нам ісці за змяненнем курсу валюты нашага асноўнага гандлёвага партнёра — Расіі. Паслабленне беларускага рубля да долара склала 8%, у асноўным у пачатку года на фоне неспрыяльнай знешняй сітуацыі. Расійскі рубль знаходзіцца ў межах планаваных сярэднегадавых значэнняў на 2016 год — 297 недэнамінаваных рублёў», — растлумачыў Андрэй Кабякоў. Паводле яго слоў, такія палітыка дазваляе айчынным прадпрыемствам больш упэўнена адчуваць сябе на расійскім рынку.

СТАР. 2

■ Трэба разабрацца

ХАРЧОВАЯ БЯСПЕКА ПАД МІКРАСКОПАМ

Наколькі абгрунтаваныя заўвагі расійскага боку да айчынных прадуктаў харчавання?

Чатыры месяцы рэалізацыі Беларуска-расійскай праграмы маніторынгу якасці і бяспекі харчовых прадуктаў выяўляюць шматлікія фактары несумленных, неаб'ектыўных прэтэнзій. Але раслабляцца беларускім вытворцамі не павінна.

ШТО НЕ ТАК?

Новую ініцыятыву распачало і плануе працягваць цягам бліжэйшых дзесяці гадоў Еўрапейскае агенцтва міжнароднага супрацоўніцтва. Паводле слоў генеральнага дырэктара агенцтва Аляксандра АЛЬШЭУСКАГА, прычынай стварэння праграмы маніторынгу якасці паслужыла вялікая колькасць пытанняў з боку кантралюючых органаў Расійскай Федэрацыі да прадуктаў беларускай вытворчасці. Прэтэнзіі былі да якасці, прысутнасці антыбіятыкаў і г.д., што прывяло да масавага спынення паставак на тэрыторыю краіны-суседкі. Цягам мінулага года частка гэтых прэтэнзій ацэнь-

валася экспертамі і самімі вытворцамі як права несумленнай канкурэнцыі, як вынік некарэктных даследаванняў, аднак, відавочна, патрэбны больш грунтоўны падыход. Таму і нарадзілася на пачатку гэтага года праграма маніторынгу з трыма кірункамі работы.

СТАР. 3

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

ІД узля адказнасць за тэракт у Пакістане

Адказнасць за тэракт, здзейснены ў будынку бальніцы правінцыі Белуджыстан пакістанскага горада Квета, узля на сьбе аймака тэрарыстычнай групы «Ісламская дзяржава», паведамляюць інфармагенцтва. Нагадаем, магутны выбух прагрымеў у момант, калі ў бальніцы праходзіла акцыя паміж па забітым Білаву Анвару Касі — прэзідэнту Асацыяцыі адвакатаў Белуджыстана. Вядома, што бомбу прывёў у дзеянне смяротнік. Загінулі, па апошніх звестках, 93 чалавекі, яшчэ 120 атрымалі раненні.

Уплывовыя рэспубліканцы выступілі супраць Трампа

У ЗША 50 самых высокапастаўленых рэспубліканскіх функцыянераў, якія маюць дачыненне да нацыянальнай бяспекі, падпісалі ліст, заявіўшы, што кандыдат у прэзідэнты ад іх партыі мільярдэр Дональд Трамп не валодае неабходнымі для гэтай пасады характарам і досведам. На іх думку, ён ставіць пад пагрозу бяспеку і дабрабыт краіны. Сярод найбольш вядомых падпісантаў — былы дырэктар ЦРУ і АНБ Майкл Хайдэн, былы намеснік дзяржсакратара Джон Негралонтэ і Роберт Зелік, два былыя сакратары па пытаннях нацыянальнай бяспекі Том Рыдж і Майкл Чартофф, былы дарадца па нацыянальнай бяспекі віцэ-прэзідэнта Дэіка Чэйні ў папярэдняй адміністрацыі Эрэй Дэўлман і іншыя.

Ва Украіне задумаліся аб адмене стыпендыі

Міністэрства адукацыі і навукі Украіны атрымала ліст ад міністэрства фінансаў, у якім з наступнага года прапануецца адмяніць стыпендыі для студэнтаў, а таксама бюджэтныя месцы ў магістратуры. Пра гэта украінскаму выданню «Весткі» ў аўторак паведаміў намеснік кіраўніка камітэта Вярхоўнай Рады па пытаннях адукацыі і навукі Аляксандр Співакоўскі. Згодна з апублікаванай інфармацыяй, стыпендыі працягнуць атрымліваць толькі студэнты, якія маюць «рэзальныя дасягненні», напрыклад навуковыя работы, а таксама тыя, хто аформіць статус матэрыяльна неабаронены. Для адменны стыпендыі трэба ўнесці змены ў закон аб вышэйшай адукацыі Украіны, гэта значыць рашэнне павіна ўхваліць Вярхоўная Рада. Пры гэтым супраць адмены стыпендыі выказаўся віцэ-прэм'ер Павел Рэзэнка. «Я думаю, што ўрад за гэта не прагаласаваў», — сказаў ён.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

Яйкі і чырвоное мяса павялічваюць рызыку заўчаснай смерці?

Рэгулярнае спажыванне бялкоў жывёльнага паходжання, якія ўтрымліваюцца, напрыклад, у чырвоным мясе і яйках, небяспечна для людзей, якія вядуць няправільны лад жыцця, якія пакутуюць ад атлусцення або маюць недастатковую вагу. З-за гэтага яны рызыкуюць памерці раней часу, перадае The Times Індыі. Спецыялісты з Масачусэткага шпітала прааналізавалі даныя 170 000 чалавек. За час даследавання больш за 36 000 добраахвотнікаў памерла. Амаль 9000 удзельнікаў памерла ад сардэчна-сасудзістых захворванняў, каля 13 000 — ад раку, прыкладна 14 000 — з іншых прычын. Навукоўцы выявілі, што частае спажыванне хлеба, злакаў, макаронных вырабаў, бабовых і арахіў (крыніц расліннага бялку) абараняла ад заўчаснай смерці. А вось любыя віды мяса, яйкі і малочныя прадукты павялічвалі рызыку. Акрамя таго, павышэнне ўзроўню смяротнасці адзначалася сярод асоб, якія злоужывалі алкаголем, куралі, і тых, хто веў маларухомы лад жыцця. Пры здаровым ладзе жыцця сувязь паміж спажываннем жывёльнага бялкоў і заўчаснай смерцю знікала.

КОРАТКА

Ордэнам Маці за нараджэнне і выхаванне пяці і больш дзяцей узнагароджаны 17 шматдзецных жанчын Гомельскай, Гродзенскай і Магілёўскай абласцей. Адпаведны ўказ Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка падпісаў 8 жніўня.

Інфляцыя ў ліпені ў Беларусі склала 0,4%.

Еўрапейскі банк рэканструкцыі і развіцця разлічвае зацвердзіць восенню краінавую стратэгію для Беларусі.

Радзкія змены падатковага заканадаўства на 2017 год не прадабачыцца. Аб гэтым заявіў міністр падаткаў і збораў Сяргей Налівайка.

Кітайскія турысты ў складзе груп могуць наведаць Беларусь без віз з верасня 2016 года. Праатакол да пагаднення паміж урадамі Беларусі і Кітайскай Народнай Рэспублікі аб узамежных в'язь-зав'язных групавых турыстычных паездках уступіў у сілу з 5 жніўня.

■ Збіраем ранец

АД 150 ДА 850 РУБЛЁЎ

Столькі каштуе сёлета сабраць дзіця ў школу

Падрыхтоўка да навучальнага года — асобны артыкул у сямейным бюджэце. Па падліках Мінгандлю, аптымальная экіпіроўка вучня малодшага ўзросту абыдзецца бацькам у 150—690 рублёў (з іх на адзенне і абутак — 100—400 рублёў). Каб сабраць на заняткі старшакласніка, спатрэбіцца ад 200 да 850 рублёў (140—500 з якіх пойдучы непасрэдна на форму). Затраты на камплекты для хлопчыка і для дзяўчынкі будуць прыкладна аднолькавымі.

СТАР. 3

ISSN 1990 - 763X 1 61 5 2 > 9 771990 763008

Эканамічны рост аднаўляецца

Аграпрамысловы комплекс аздаровяць

Андрэй Кабякоў адзначыў, што падтрымка, якую атрымалі прадпрыемствы Мінпрама, дазволіла ў першым паўгоддзі нарасці аб'ёмы прамысловай вытворчасці — 100,7% да леташняга ўзроўню, а па выніках сямі месяцаў — 101,4%. Практычна на 2 трлн недэманіраваных рублёў скараціліся запасы гатовай прадукцыі на складах.

Таксама прэм'ер-міністр звярнуў увагу на тое, што дынамічна памяншаецца колькасць стратных арганізацый. За паўгоддзе іх стала менш на 31%. Але пры гэтым лічба ўсё яшчэ застаецца высокай — 1 738 арганізацый. А гэта вышэй за ўзровень мінулага года на чвэрць.

«Нягледзячы на зніжэнне колькасці стратных прадпрыемстваў у Мінпраме на 8% і ў два разы сумы страт, асноўная маса ўсіх страт канцэнтруецца менавіта ў прамысловай — 46%», — дадаў прэм'ер-міністр.

Пры гэтым ён падкрэсліў, што ўрад паслядоўна рэалізуе праграму фінансаванага аздаравлення ўсіх галін эканомікі «без выключэння друкарскага станка». Напрыклад, летась дзякуючы ёй вырашаліся праблемы машынабудавання, прадпрыемстваў перапрацоўкі і лёгкай прамысловасці. Сёлета асобую увагу нададуць аграпрамысловаму комплексу.

«У ліпені прыняты адпаведныя ўказы, дзе вызначаны канкрэтныя механізмы фінансаванага аздаравлення сельгасарганізацый. У поўнай меры будзе задзейнічаны інструмент кіравання актывамі найбольш праблемных прадпрыемстваў», — растлумачыў Андрэй Кабякоў. Наступны этап — перапрацоўчыя прадпрыемствы аграпрамысловага комплексу. Паводле слоў прэм'ер-міністра, кіраўніку дзяржавы накіраваны праект указа на развіцці такіх прадпрыемстваў у Віцебскай вобласці. Паралельна вядзецца работа па Гомельскай і Мінскай абласцях.

Пенсіі, спажывецкі кошык і стаўкі

Гэта тычыцца пенсій і дапамог, то, па словах прэм'ер-міністра, з гэтым праблем няма. У краіне яны выплачваюцца своєчасова і ў поўным аб'ёме. Пры гэтым, паводле яго слоў, не ў поўнай меры вырашана праблема своєчасовай выплаты заробатнай платы. «З гэтым урад працуе, прымаюцца жорсткія меры. Цэлы шэраг службовых асоб прыцягнуты да дысцыплінарнай і адміністрацыйнай адказнасці. Патрабаванні з'яўляюцца больш жорсткімі. Кантрольныя выплаты запазчанасці — 20 жніўня», — растлумачыў Андрэй Кабякоў.

Кошт спажывецкага кошыка ў Беларусі за сем месяцаў з пачатку года павялічыўся на 7,8%. Прэм'ер-міністр адзначыў, што інфляцыя запавольваецца штомесяц, пачынаючы з сакавіка. Другі месяц запар месячная інфляцыя знаходзіцца на ўзроўні 0,4%.

Таксама зніжаюцца працэнтныя стаўкі. Кіраўнік беларускага ўрада нагадаў, што прынята рашэнне з 17 жніўня знізіць стаўку рэфінансавання да 18%. Ён падкрэсліў, што ў першым паўгоддзі ўдалося ўвайсці ў залпланаваны калідор па сярэдняй працэнтнай стаўцы па новых крэдытах у беларускіх рублях без уліку льготных. Сёлета ў чэрвені яна складала 27% гадавых.

«Гэта верхняя мяжа працэнтнай вількі на канец 2016 года. Гэта ніжэй, чым па крэдытах снежня 2015 года на 6,3%. Пры гэтым звяртаю ўвагу, што працэнтная стаўка па ўсіх крэдытах (з улікам ільготных) у чэрвені складала 14,7%», — растлумачыў Андрэй Кабякоў.

Таксама, паводле яго слоў, краіна дастаткова арганізавана прайшла дэнамінацыю, якой папярэднічала вялікая работа Нацыянальнага банка і ўрада. Андрэй Кабякоў падкрэсліў, што ў першым паўгоддзі рэалізаваны комплекс мер па кансалідацыі бюджэту на агульную суму каля 2 млрд дэнамінаваных рублёў. Зарэзерваваныя і адкладзеныя выдаткі на агульную суму 1,6 млрд, або 5,6% ад усіх выдаткаў кансалідаванага бюджэту.

■ Парламенцкі дзёнік

Уладзімір АНДРЭЙЧАНКА:

«ЗРОБИМ УСЁ НЕАБХОДНАЕ, КАБ ВЫБАРЫ Ў ПАЛАТУ ПРАДСТАЎНІКОЎ ПРАЙШЛІ АДКРЫТА»

У ніжняй палате парламента прайшла сустрэча яе кіраўніцтва з папярэдняй місіяй Парламенцкай асамблеі Савета Еўропы (ПАСЕ) па назірнімі на маючымі адбыцца ў нашай краіне парламенцкімі выбарамі. Уладзімір АНДРЭЙЧАНКА, старшыня Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу, падчас сустрэчы падкрэсліў: за апошні час пройдзены значны шлях па развіцці адносін паміж нашым парламентам і ПАСЕ.

— Наш дыялог выйшаў на новы, больш якасны ўзровень, — заявіў спікер ніжняй палаты. — Мы павінны паглыбляць нашу супрацоўніцтва з Парламенцкай асамблеяй Савета Еўропы. Думаю, што беларускія дэпутаты будуць больш актыўна ўключацца ў рэалізацыю бягучых праграм ПАСЕ.

Па словах Уладзіміра Андрэйчанкі, канструктыўнае ўзаемадзеянне паміж дэпутатамі Палаты прадстаўнікоў і ПАСЕ падчас

прэзідэнцкіх выбараў у 2015 годзе, а таксама супрацоўніцтва ў іншых кірунках паўплывала на тое, што Палата прадстаўнікоў запрасіла ПАСЕ назіраць за цяперашнімі парламенцкімі выбарамі ў нашай краіне.

Спікер ніжняй палаты звярнуў увагу на назіральнікаў місіі ПАСЕ на той факт, што наша дзяржава праводзіць шматвектарны палітычны курс.

— У нас адкрытая палітыка, таму мы запрасілі назіраць за выбарамі ў Палату прадстаўнікоў Парламенцкі сход Саюза Беларусі і Расіі, Міжпарламенцкую асамблею СНД, Парламенцкую асамблею АДКБ і Парламенцкую асамблею АБСЕ, — паведаміў старшыня Палаты прадстаўнікоў.

Ён звярнуў увагу, што беларускі бок нікога не абмяжоўваў у плане колькаснага складу гэтых місій і ў плане працягласці іх знаходжання ў Рэспубліцы Беларусь.

— Несумненна, выбары ў Палату прадстаўнікоў — гэта вельмі важнае палітычнае мерапрыемства і для дзяржавы, і для беларускага грамадства, — падкрэсліў Уладзімір Андрэйчанка. — Мы многае ў гэтым плане зрабілі і зробім усё неабходнае, каб

выбары ў Палату прадстаўнікоў прайшлі адкрыта, празрыста, дэмакратычна, каб яны сапраўды адлюстравалі волю беларускага народа, каб увогуле ні ў кога — ні ў нашых назіральнікаў, ні ў нашых апанентаў — не было ніякіх сумненняў, і каб гэтыя выбары былі прызнаны міжнароднай супольнасцю.

Гаворачы пра рэкамендацыі БДПЧ АБСЕ, выпрацавання па выніках прэзідэнцкіх выбараў мінулага года, старшыня Палаты прадстаўнікоў нагадаў: у мэтах рэалізацыі гэтых рэкамендацый і нас была створана міжведамасная рабочая група.

— Па гэтым пытанні праведзена вялікая работа, — упэўнены Уладзімір Андрэйчанка. — На сёння прынята пастаўленне Цэнтрвыбаркама, распрацаваны метадычныя рэкамендацыі для нашых акружных камісій, для ўчастковых камісій, у адпаведнасці з якімі замежным назіральнікам, нашым нацыянальным назіральнікам будзе дазволена прысутнічаць — пры ўмове іх адрэдацыі ў акруговых камісіях — пры здычкі пратаколаў ўчастковымі выбарчымі камісіямі. Думаю, гэта вельмі важны момант у выбарчым працэсе. Акрамя гэтага, замежныя і нашы нацыянальныя назіральнікі могуць атрымаваць інфармацыю пра тое, колькі выбаршчыкаў унесена ў спісы, а таксама атрымаваць інфармацыю падчас датэрміновага галасавання. Прынята таксама рашэнне міжведамаснай групы і Цэнтральнай выбарчай камісіі, каб у дзень галасавання члены ўчастковых камісій і назіральнікі — як нацыянальныя, так і замежныя — размяшчаліся такім чынам, каб яны маглі рэальна бачыць працэдуру падліку галасоў па завяршэнні галасавання.

Кіраўнік місіі ПАСЕ Гізела ВУРМ заявіла, што рэалізацыя Беларуска часткі рэкамендацый БДПЧ АБСЕ можа забяспечыць магчымасць празрыстага назірання за выбарамі.

Яна таксама праінфармавала, што ў склад місіі ўваходзяць прадстаўнікі Нарвегіі, Чарнагорыі, Арменіі, Францыі, Польшчы і Італіі. На яе думку, такая шматнацыянальнасць дэлегацыі — доказ таго, што ПАСЕ імкнецца быць непрадзуртай у ацэнцы парламенцкіх выбараў у нашай краіне.

Надзея ЮШКЕВІЧ, yushkevich@zviazda.by

ФОТА БЕЛТА

■ Партнёры

НЯМА ЗАКРЫТЫХ ТЭМ

У нас прынята лічыць самымі блізкімі і нават роднаснымі па духу постсаветскія краіны. Аднак і ў больш заходнім накірунку ў Беларусі ёсць сапраўдныя сябры. У Сербіі наш народ ведаюць і любяць. Тое, што Сербія блізкая да ўступлення ў Еўрапейскі саюз, а Беларусь — адна з дзяржаў-заснавальнікаў ЕАЭС, не перашкаджае адносінам заставацца не проста партнёрскамі, а сяброўскімі. Пра тое, як і чым жыве сучасная Сербія, якія кірункі цікавыя для супрацоўніцтва бізнесменаў дзвюх краін і якое значэнне для Сербіі мае членства Беларусі ў ЕАЭС, «Звязда» расказаў Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Рэспублікі Сербія ў Рэспубліцы Беларусь спадар Велька КАВАЧАВІЧ.

Арыентацыя на палітычнае жыццё

— 90-я гады, пачатак 2000-х выдзіліся цяжкімі для вашай краіны. Як удаецца пераадоліць наступствы вайны, бамбёжак? Што сабой уяўляе сучасная Сербія?

— Войны, бамбёжкі і санкцыі мелі цяжкі наступствы для нашай эканомікі. Пасля 2000 года ў дачыненні да Сербіі была ўжыта так званая «неаліберальная» канцэпцыя, якая ўключала рабаўніцкую прыватызачыю.

У такіх цяжкіх умовах урад Рэспублікі Сербія на чале з прэм'ерам Аляксандрам Вучычам правёў рашучыя і маштабныя эканамічныя рэформы. Гэта ўжо дало свае пазітыўныя вынікі, пацверджаныя такімі арганізацыямі, як Міжнародны валютны фонд і Суветны банк.

Відавочным з'яўляецца аднаўленне эканомікі краіны як у кароткатэрміновай, так і ў доўгатаэрміновай перспектыве. Сёлета чакаецца рост ВУП на ўзроўні 2,5%. Паступова памяншаецца памер дзяржаўнага доўгу Сербіі. Наша краіна стала дастаткова прывабнай для замежных інвестыцый, у прыватнасці, кітайскай кампанія прыдываўна прыватызавала вялікі металургічны завод у сербскім горадзе Смедзэрава. Такім чынам, сучасная Сербія арыентавана на умацаванне сваёй эканомікі і павышэнне ўзроўню жыцця насельніцтва.

— Доўгі час практычна ў самым цэнтры Белграда стала некалькі разбураных прыбамбёжкіх 1999 года будынкаў. Казалі, што яны так і застануцца стаяць — як напамін аб вайне, сваёсавілыя мемарыялы. Але ў 2013 годзе адзін з будынкаў пачалі разбіраць... Які лёс астатніх?

— Сербія з належнай увагай і глыбокай павагай ставіцца да

ахвяр аграцыі НАТА. На месцах пакут нашых грамадзян узведзена вялікая колькасць мемарыялаў і помнікаў. Што да будынкаў у цэнтры Белграда, то некаторыя з іх у асноўным адноўлены. Будыць адноўлены і астатнія, гэта залежыць ад наяўнасці матэрыяльных сродкаў і ад прызначэння асобных аб'ектаў.

— Якую падтрымку аказвае ўрад Сербіі сваім грамадзянам?

— Прыярытэтам нашай сацыяльнай палітыкі з'яўляецца абарона правоў і інтарэсаў грамадзян. У Сербіі існуе роўнасць правоў мужчын і жанчын ва ўсіх сферах дзейнасці, у тым ліку ў адукацыі і працы, выхаванні дзяцей, атрыманні льгот і сацыяльных гарантыяў. Тым не менш існуюць праблемы ў прадстаўленні адраснай дапамогі інвалідам, адзіночным маці, маламаёмным грамадзянам, мігрантам і перасяленцам.

Захад ці Усход?

— Ідуць актыўныя перамоўныя па далучэнні вашай краіны да Еўрапейскага саюза. Што плануе атрымаць Сербія ў выніку ўваходжання ў гэта аб'яднанне?

— Знешнепалітычным прыярытэтам Сербіі з'яўляецца паўнапраўнае членства ў ЕС. Нагадаю, Сербія падала заяўку на ўступленне 22 верасня 2009 года. Еўрапейская камісія ў мільёны лістапада дала высокую ацэнку намаганням Сербіі ў набліжэнні да еўрапейскага стандарту, аднак адзначыла неабходнасць прывесці знешнюю палітыку краіны ў адпаведнасць з палітыкай Еўрасаюза.

Апошнім з'яўляецца асноўным гандлёвым партнёрам Сербіі. Прамыя замежныя інвестыцыі з краін ЕС склалі значную частку

ФОТА АНДРЭЙ МЕЛІШЧУК

ад агульнай колькасці прамых замежных інвестыцый у Сербіі. Акрамя гэтага, ЕС — самы буйны донор, які аказвае фінансавую дапамогу ў розных галінах эканомікі — ад рэформы дзяржаўнага кіравання да сельскай гаспадаркі і аховы навакольнага асяроддзя.

Аднак пры гэтым хачу падкрэсліць, што мы імкнемся не толькі захоўваць, але і развіваць адносіны з нашымі традыцыйнымі партнёрамі, такімі, як Беларусь, Расія, Кітай.

Наколькі Сербіі важна развіццё супрацоўніцтва з постсаветскімі краінамі?

— Сербія не далучылася і не далучыцца да санкцый у адносінах да Расійскай Федэрацыі. Ужо даўно падпісаны пагадненні аб свабодным гандлі з Беларуссю, Расіяй, Казакхстанам, а пасля і з М'ятым саюзам у цэлым. У хуткім часе пачнуцца перамоўныя паміж Сербіяй і ЕАЭС аб падпісанні Пагаднення аб свабодным гандлі. Трэба таксама асобна падкрэсліць, што з большасцю постсаветскіх краін Сербія мае традыцыйна добрыя і сяброўскія адносіны ва ўсіх сферах.

Умовы для агульнага бізнесу

— Якое значэнне для бізнес-колаў Сербіі мае членства Беларусі ў Еўрапейскім эканамічным саюзе?

— Беларусь у Сербіі вядомая як вельмі сур'езны і надзейны гандлёвы партнёр. Прысутнасць сербскіх кампаній на беларускім рынку за-

■ Жніво-2016

Чатыры тысячы не мяжа

Учора ў Магілёўскай вобласці ўшаноўвалі першых чатырохтысячнікаў сёлетняга жніва — камбайнераў адкрытага акцыянернага таварыства «Александрыйскае» Шклоўскага раёна Віктара Якуціна і Кірыла Волкава. Гэтыя зніжкі яшчэ тры дні таму ўшавалі з першымі ў вобласці трыма тысячамі тон сабранага ўраджаю. І вось новы рэкорд. Непасрэдна пасярод поля, дзе яны працуюць, ім уручылі ганаровыя граматы, грашовыя прэміі і падаўнікі. Дарчы, менавіта гэта поле ў народзе завець «празідэнцкім», тут заўсёды на парадак вышэйшая ўраджайнасць. Лічба пакуль не агучываецца, але нават у цэлым па гаспадарцы яна менш як 50 цэнтраў за гектара яшчэ не была.

ФОТА БЕЛТА

— Гэты ўраджай будзе не з горшых. Дажды крыху ускладнілі работу, але на вынікі гэта не вельмі паўплывала, — запэўнівае намеснік дырэктара па раслінаводстве сельгаспрадпрыемства Іван БАРТАШЭВІЧ. Усяго збожжавымі і зернебабовымі ў гаспадарцы засеяна 4 669 га, вал атрымавацца больш, чым цалкам у некаторых раёнах. «Ужо праца на больш за 70% плошчай, на працягу 4-5 гагодлівых дзён заканчваем уборку і пераходзім да асенне-палыных работ — рыхтаваць палі да сябу бы пшаніцы, сеяць азімыя, убіраць салому, дапамагаць насельніцтву з уборкай», — дзеліцца планами Іван Мікалаевіч.

Збожжа гаспадарка цалкам выкарыстоўвае для сваіх жай патраб, яшчэ прыкладна столькі ж купляе, бо для кармлення пушкі, свіней і буйной рагатай жывёлы неабходна каля 60 тысяч тон збожжа. Герой дна радуюцца ўраджаю, хоць, прызнаюцца, некалькі разоў было, што з-за дажджу прыходзілася на дзень ці нават на два рабіць перапынак. Расказваюць, што працуюць з 6 раніцы да 11 вечара амаль без перапынку. Пакуль стаіць добрае надвор'е, грох адпачываць.

Падзякаваць за добрую работу на поле да хлебаробаў прыехалі старшыня Шклоўскага райвыканкома Аляксандр Бойка, старшыня Магілёўскага аблсавета дэпутатаў Анатоль Ісачанка, супрацоўнік Магілёўскага абкома прафсаюза работнікаў АПК Пётр Грыбановіч.

— Мы адзіная вобласць краіны, дзе прафсаюзы ўсіх галін сабралі сродкі на заахованне тых, хто працуе на жніве. Атрымалася больш за 50 мільёнаў недэманіраваных рублёў. Пры дасягненні 30% ўборачнай кампаніі ўзнагароджваем лепшых сярод экіпажаў, кіроўцаў, аператараў зернятокаў па жожным раёне, — кажа Пётр Грыбановіч.

Для падтрымання высокіх тэмпаў жніва ў вобласці існуе шмат розных форм зааховання. У некаторых раёнах падзячныя лісты ўручаюць не толькі пераможцам, але і іх сем'ям.

Нялі ЗІГУЛЯ, zigulya@zviazda.by

Над экспертам яшчэ трэба папрацаваць

Прэм'ер-міністр нагадаў, што на пятым Усебеларускім народным сходзе прагучалі важнейшыя праграмыныя ўстаноўкі. Мінэканомікі з зацікаўленымі структурамі практычна прапрацавалі праект праграмы, які будзе разгледжаны ў хуткім часе і ў пакеце з датавальным планам мер будзе рэалізаваны.

Паводле яго слоў, новая эканоміка павінна стварацца на базе высокапрадукцыйных працоўных месцаў з належным выкарыстаннем працоўных рэсурсаў. Пры гэтым найважнейшай задачай рэальнага сектара эканомікі быў і застаецца эксперт.

«За кошт зніжэння цаны на нафтапрадукты, прасядання рынку калійных угнаенняў за пяць месяцаў краіна недаатрымала экспертную вырочку. Нягледзячы на штомесячны рост эксперту і тое, што ў фізічных аб'ёмах эксперт тавараў перавысіў леташні ўзровень на 1,1%, у поўным аб'ёме папоўніць гэтыя страты не атрымалася. Сальда знешняга гандлю складалася ніжэй прагнозу — па выніках паўгоддзя маем мінус 0,7% ВУП пры заданні плюс 0,2% па выніках года», — адзначыў ён. На думку прэм'ер-міністра, кампенсаваць неспрыяльную цэнавую кан'юнктуру можам толькі шляхам нарощвання паставак прадукцыі ў натуральным вырашэнні, што прапісана ва ўсіх праграмыных дакументах.

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.) **Ілья КРЫЖЭВІЧ.** Kryzhevich@zviazda.by

■ Супрацоўніцтва

УСЁ РЭАЛЬНА

Таварабарот з Індыяй да 2018 года можа склаасці \$1 млрд

Па меркаванні Надзвычайнага і Паўнамоцнага Пасла Індыі ў нашай краіне спадара Панкаджа Саксена, гэта цалкам верагодна. Пра тое, на чым грунтуецца гэты прагноз, чаму Індыя цікавіцца беларускімі навуковымі распрацоўкамі і як плануецца адсяцтваваць 25-годдзе ўстанавлення дыпламатычных адносін паміж Беларуссю і Індыяй, Пасол расказаў напярэдняму Дню Незалежнасці яго краіны, які святкуецца 15 жніўня.

— Пастаўленыя мэты грунтуюцца на тых звестках, якія ёсць, — заявіў спадар Панкадж Саксена, адказваючы на пытанне журналіста пра аб'ём таварабароту. — І абодва бакі ведаюць, што такой сумы можна дасягнуць. Гэта цалкам верагодна. Таму Індыя і запрашае Беларусь да ўдзелу ў сваіх праграмах.

У прыватнасці дыпламат згадаў праграму «Make in India». — Магу сказаць, што Беларусь уваходзіць у спіс 25 краін, якія ўрад Індыі вызначыў да ўдзелу ў сваіх праграмах, — паведаміў пасол. — Беларускі ўрад цяпер вывучае магчымасць удзелу ў гэтай праграме. Праграма «Make in India» ўключае ў сябе і абмен тэхналогіямі. Беларусь увайшла ў гэты спіс, таму што яна ў Індыі вядома па сваіх навукова-тэхнічных, машынабудавальных, абаронных распрацоўках. Дыпламат патлумачыў, што гэты «спіс-25» паказвае, вопыт якіх краін асабліва цікавы Індыі з пункту гледжання тэхналогіяў.

Гаворачы пра супрацоўніцтва Індыі і Еўрапейскага эканамічнага саюза, спадар Панкадж Саксена паведаміў: Індыя зацікаўлена ў падпісанні дагавора аб свабодным гандлі з ЕАЭС.

— Створана сумесная рабочая група па гэтым пытанні. Нядаўна ў Санкт-Пецярбургу прайшло адно пасяджэнне гэтай групы. Натуральна, у абмеркаванні ўдзельнічае і Беларусь, і мы цэным вашу падтрымку. Мы ведаем, што беларускі бок жадае падпісаць дагавор у найкарацейшы тэрмін. Але, як правіла, падрыхтоўка такіх дагавораў займае непаўны час: ёсць вельмі шмат пунктаў, якія трэба ўзгадніць, — адзначыў ён.

Адказваючы на пытанне аб культурным супрацоўніцтве, пасол Індыі з задавальненнем канстатаваў: у Беларусі ведаюць, паважаюць і любяць індыйскую культуру, філасофію. Па яго інфармацыі, за мінулы год пасольства выдала 8 тысяч віз нашым грамадзянам, прычым прыкладна 6 тысяч з іх жадалі наведаць Індыю з турыстычнымі мэтамі.

Спадар Панкадж Саксена звярнуў увагу і на той факт, што ўжо ў 2017 годзе беларускі-індыйскі дыпламатычным адносінам споўніцца 25 гадоў. Ён пабяяваў запрасіць на гэтае свята вядомую індыйскую групу.

Надзея ЮШКЕВІЧ, yushkevich@zviazda.by

Як адносіны паміж дзвюма краінамі садзейнічаюць таварабароту

вядомых сваімі гаючымі якасцямі, лячэбна-аздаравальных курортаў, якія спецыялізуюцца на лячэнні розных захворванняў.

— Таварабарот паміж Беларуссю і Сербіяй паступова павялічваецца: рост быў адзначаны і летась, адзначаецца і сёлета. Што дапамагае нашым краінам развіццё супрацоўніцтва?

— Сапраўды, згодна са звесткамі Нацыянальнага статыстычнага камітэта Рэспублікі Беларусь, аб'ём таварабароту паміж Беларуссю і Сербіяй у 2015 годзе склаў 253,3 мільёна долараў ЗША. Рост у параўнанні з 2014 годам — 3,4%. Пры гэтым аб'ём беларускага экспарту ў Сербію, а продаж — як у Сербію, так і на рынках іншых еўрапейскіх дзяржаў.

Шматфункцыянальны комплекс «Мінск-Мір» — буйнейшы на сёння будаўнічы праект у Еўропе. Ён разлічаны на 10 гадоў. За гэты час сербская кампанія «Дана Холдінгс» плануе ўзвесці 3 мільёны квадратных метраў жылых і офісных плошчай. У першую чаргу будуць пабудаваныя аб'екты сацыяльнай інфраструктуры — жыллё, школы, дзіцячыя садкі, спартыўныя пляцоўкі, медыцынскія ўстановы, гандлёва-забавальны комплекс і фінансавы цэнтр.

Да 2017 года плануецца завяршыць будаўніцтва яшчэ аднаго шматфункцыянальнага комплексу — «Маяк Мінска». Ён стаў першым праектам падобнага тыпу ў Беларусі, удастоены міжнародных прэміяў. Так, яго прызналі лепшым шматфункцыянальным комплексам ва Усходняй Еўропе.

Што да прыватнасці Сербіі для беларускіх бізнесменаў, то кампанія «Белаўтагаз» забяспечыла інвеставаннем у сербскую кампанію «Петар Драшчынін».

Сербія можа таксама быць цікавай беларусам як турыстычны кірунак. Гэта можа быць гарадскі турызм (тур выхаднога дня), рэлігійны турызм. Сербія вядома сваімі старажытнымі гарадамі з крэпасцамі і манастырамі. Шмат у нас ёсць тэматычных крыніц,

Надзея ЮШКЕВІЧ, yushkevich@zviazda.by

УП «Праектны інстытут Белгіпрозем»
ПРИГЛАШАЕТ ВАС ПРИНЯТЬ УЧАСТИЕ В ПЕРЕГОВОРАХ ПО ВЫБОРУ ПОДРЯДНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ДЛЯ ПРОВЕДЕНИЯ РАБОТ ПО МОДЕРНИЗАЦИИ ПОМЕЩЕНИЯ СКЛАДА

Предмет закупки — разработка проектно-сметной документации по модернизации здания склада, расположенного по адресу: г. Минск, ул. Казинца, 665/1 согласно акту обследования № 1 от 29.07.2016 г.

Примерный перечень видов строительных работ (акт обследования можно получить у специалиста проектирования):

- Бейсвоя Г.Б. — тел. 207 05 33;
- Лукашевский А.Ф. — тел. 207 05 33.

Переговоры будут проведены без предварительного квалификационного отбора.

Срок выполнения работ — август 2016 года.
Время проведения переговоров — 16 августа в 11 часов.
 Информация о переговорах и заявка на участие по тел.: 207 05 33, 212 07 00

В суд Центрального района г. Гомеля поступило заявление о признании безвестно отсутствующим МАРМУРОКА Георгия Георгиевича, 18 декабря 1969 года рождения, последнее время проживания и последнее время пребывания по адресу: г. Гомель, ул. Кирова, д. 59, кв. 5. Просьба ко всем гражданам и юридическим лицам, имеющим сведения о данном гражданине, сообщить их суду Центрального района г. Гомеля по адресу: г. Гомель, ул. Пушкина, д. 10, каб. 19

У страі — 140 гадоў!

ПРЫЗВАННЯ БУДАВАЦЬ І АБАРАНЯЦЬ

Ад 150 да 850 рублёў

Нядаўна ў Слуцку было на што паглядзець аматарам ваеннай тэхнікі — над горадам праносіліся баявыя самалёты, у паветры гучала стралінна, раздаваліся выбухі... Так на базе 30-й асобнай Чырванаяскай чыгуначнай брыгады адзначаўся 140-гадовы юбілей чыгуначных войскаў.

«Падчас аперацыі «Баграціён» у вызваленні Беларусі ўдзельнічалі 14 чыгуначных брыгад: яны забяспечвалі падвоз матэрыяльнага забеспячэння для трох франтоў, а кіраваў працэсам асабіста Сталін».

нарыхтоўцы драўляных шпал, таму паэт, лічыце, таксама наш сябра па зброі. Свята чыгуначных войскаў не абмінулі увагай і жыхары Слуцка — на тэрыторыю брыгады многія прыходзілі цэлымі сем'ямі. Малодшым гледчам прыйшліся даспадобы выстаўка ўзбраення, тэхнікі і ваеннай формы савецкіх часоў. Да месяца была і палявая кухня, што разварылася побач са стадыёнам часці. Але галоўнае пачалося пазней — спачатку цікаўныя маглі пазнаёміцца са зброяй і тэхнікай, што стаіць на ўзбраенні чыгуначных войскаў цяпер (чаго варты толькі велізарныя ўкладчыкі рэак і грузавікі з магунтыны маніпулятарамі) і паназіраць за выкананнем нарматыўнага падраздзяленняў чыгуначнай брыгады. Пасля прысутных забавлялі паказальным выступленнем ваеннаслужачыя сіл

спецыяльных аперацый. Кульмінацый шоу стаў паказ адбіцця паветранага нападзення, а таксама лівідацый дыверсійна-разведвальнай групы і тушэння пажару. — Майго мужа пасля інстытута накіравалі па размеркаванні службы сюды ў часць, — усміхаецца глядачка Таццяна БЕЛЯНКАВА, калыхаючы ў руках немаўля. — Маё траіх дзяцей і з задавальненнем жывём у Слуцку, нам тут падабаецца. На падобныя мерапрыемствы прыходзім штогод, вост і сёння муж паклікаў нас паназіраць за ўрачыскасцямі. І для мяне, і для дзяцей гэта вельмі цікава, такі адпачынак можна лідчыце сямейнай традыцыяй, якая даспадобы ўсім.

— Я прызваўся ў войска ў лістападзе 2015 года, — успамінае камандзір аддзялення плаваачага самаходнага капра (ПСК), радавы Анатоль РАМАНОВІЧ. — Мой галоўны абавязак — гэта кіраўніцтва асабовым саставам. Тэхніка ў нас добрая, працуем на мадыфікаваным ПСК 2х500, гэта машына дапамагае забяваць драўляныя палі масай да 800 кілаграмаў як на зямлі, так і ў вады. Сёння мы якраз пра-дэманстравалі гэты працэс, зрабілі

ўсё за 14 хвілін пры нарматыве ў 18-20. Як стаўлюся да свята? Шчыра скажу: я ганарыся тым, што трапіў менавіта ў гэтыя войскі, мне тут даспадобы. І свята выйшла на славу: усё прыгожа, шмат людзей. Павіншаваць беларускіх войнаў-чыгуначнікаў прыехалі калегі з Расіі і Украіны. Яны ўзялі ўдзел ва ўрачыстым мітынгу, падчас якога кіраўнікі дэлегацыі усклалі кветкі да помніка герою Савецкага Саюза Віктару Мірасцінчуку, які загінуў пры падрыхтоўцы будавання моста. Пасля ўсе разам наведлі музей чыгуначных войскаў на тэрыторыі часці.

— У Беларусь я прыежджаю не ўпершыню, — распавядае глава адміністрацыі Дзяржаўнай спецыяльнай службы транспарту Украіны, генерал-лейтэнант Мікалай МАЛЬКОУ. — У 2002 годзе быў у Жлобіне, дзе раней дыслацыравалася брыгада, і ўжо тады ўпаўнёўся, што нам ёсць чаму павучыцца ў беларускіх калег. Мы вельмі шмат вучыліся для сябе па пытаннях службы войскаў, утрымання тэхнікі, выканання задач, за што вельмі ўдзячны. Сёння асаблівы дзень, бо браты-беларусы адзначаюць 140 гадоў з дня стварэння чыгуначных войскаў, а паміж намі захаваліся вельмі цесныя сувязі, бо многія разам служылі. Ветэраны пазнаюць адно аднаго, адываюцца цэлымі сурэтымі, цікавыя размовы, таму паездка вельмі карысна. Хачу пажадаць беларусам моцнага здароўя, шчасця і — самае галоўнае — мірнага неба над галавой, гэта тое, чаго цяпер не хачае Украіна.

Свята скончылася ўрачыстым сходам і святковым канцэртам у Слуцкім Доме культуры.

— Сёння ў першую чаргу свята нашых ветэранаў, дзякуючы якому мы можам успомніць пра сваю гісторыю. — падвёў рысу начальнік дэпартаменту транспартнага забеспячэння Міністэрства абароны, генерал-маёр Сяргей НОВІКАУ. — І толькі потым гэта свята асабовага саставу транспартных войскаў. Пры ўдзеле чыгуначных войскаў узніклі многія знакахвы аб'екты ў краіне: лыжаролерная і біятлонная база «Змечка палына», востраў Мужнасці і Смукты, Курган Славы, чыгуначны вакзал у сталіцы... Высокае майстэр-

Растэрміноўка на шыткі і касцюм

Па словах намесніка міністра гандлю Вячаслава ДРАГУНА, сёння вяртыцца мадэляў адзення дазваляюць падараць «школьны ансамбль» у рамках бюджэту сямі. З улікам сацыяльнай значнасці мерапрыемстваў па падрыхтоўцы дзяцей да навучальнага года і фінансавай нагрукі на бацькоўскія краны прымяняюць на форму і канцтавары гандлёвую надбавку не больш за 30 працэнтаў.

Асобным катэгорыям пры куплі школьных тавараў аказваецца адрасная сацыяльная дапамога. Сталічныя ўнівермагі на пастаяннай аснове прадастаўляюць зніжку 10 працэнтаў на нехарчовыя тавары шматдзетным сем'ям і іншым грамадзянам, якія маюць патрэбу ў дзяржаўнай падтрымцы, праз сацыяльныя дысконтныя карткі. Такім чынам абслугоўваецца больш чым 19 тысяч чалавек.

Да таго ж гандлёвыя арганізацыі прапануюць розныя праграмы крэдытавання і растэрміноўкі. Напрыклад, сталічны ГУМ з 15 ліпеня па 30 верасня прадастаўляе пакупнікам магчымасць набыць школьныя тавары ў крэдыт ад двух да шасці месяцаў без выплаты працэнтаў (пры куплі на суму ад 100 рублёў). Першапачатковы ўнёс — усяго 10 працэнтаў.

Адзенне на заказ

Перад новым навучальным годам айнавыя фабрыкі пашырылі свой асартымент. Калекцыю абутку для школьнікаў абнавілі на 60 працэнтаў: канцэрн «Беллегтрам» прапанаваў хлопчачы і дзяўчынкам выбар з 300 мадэляў туфляў і чаравікаў.

На 90 працэнтаў абнавіўся сёлетні асартымент формы для вучняў. Швейныя прадпрыемствы распрацавалі каля 500 мадэляў адзення дзелавага стылю і 300 фасонаў трыкатажных вырабаў. Асаблівы навінак, як у мінулыя гады (памытаеце пінжакі з кішэняй для мабільніка, з тэрмометрам ці на падкладцы з таблічкі множнасці?), гэтым разам не прыдумалі. Але на заўвагі бацькоў і саміх школьнікаў адраагавалі. Напрыклад, дадалі больш колеру: альтэрнатывай чорным і шэрым строгім рэчам сталі спадчыны ў сінюю ці бардовую клетку, чырвоныя пінжакі і камізэлькі.

У гандлёвы сетку касцюмы традыцыйна паступаюць з асобнымі цэнамі на пінжакі, штаны і камізэлькі, каб бацькі маглі падараць дзецям форму па меры. Апроч таго, краны прымаюць заказы на выроб адзення з калекцыі бягучага сезона для школьнікаў з нестандартнымі памерамі. Заўкы выконваюць прадпрыемствы «Беллегтрама».

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Дэмаграфія

СЕМ'І РАСТУЦЬ

БОЛЬШ ЗА ЎСЁ ДЗЯЦЕЙ НАРАДЖАЕЦА У МІНСКУ

Летас у Беларусі з'явілася на свет 119 тысяч дзяцей. Гэта самы рэкордны паказчык за апошнія 20 гадоў. Адметна, што і сёлетна, нягледзячы на зніжэнне колькасці жанчын рэпрадуктыўнага ўзросту, рост нараджальнасці працягваецца. За студзень-чэрвень 2016-га з'явілася 58,2 тысячы дзяцей, што на 3 працэнта больш, чым у аналагічны перыяд летас.

Павялічваецца таксама склад сем'яў. 57 працэнтаў народжаных дзяцей — гэта другія і наступныя. У 2014-м такіх малых было 54 працэнта ад агульнай колькасці. Цікава, што на трэцяе дзіця часцей за астатніх асмельваюцца сем'і Брэсцкай вобласці. А другія па ліку малыя больш нараджаюцца ў Мінску. Сталіца ўвогуле лідар па колькасці немаўлят: кожны пяты з леташніх нованароджаных з'явіўся на свет у гэтым горадзе.

За апошнія сем гадоў шматдзетных сем'яў большаля амаль на 20 тысяч: з 62,5 тысячы ў 2009-м да 83 тысяч у 2015-м.

Выдаткі дзяржавы на дапамогі сем'ям з дзецьмі вельмі значныя. Летас яны склалі больш за 17 трыльёнаў недэманінаваных рублёў, ці 2 працэнта ад ВУП. На сёння дзяржаўнымі выплатамі ахоплены 546 тысяч дзяцей, — адзначае намеснік начальніка аддзела народанасельніцтва, гендарнай і сямейнай палітыкі Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Марына АРЦЬМЕНКА.

Каб памер дапамогі адпавядаў рэальным цэнам, прадугледжаны механізм індэксацыі. Павялічваюцца бюджэтныя прытэковага мінімуму і сярэдняга заробак — расце і сума выплат. Так, у студзені-жніўні 2016 года ў параўнанні з адпаведным перыядам 2015-га месячны памер дапамогі па доглядзе за дзіцем да трох гадоў вырас на 8,3 працэнта. Выплаты на дзяцей, старэйшых за тры гады, за гэты ж час павялічыліся на 7,1 працэнта.

Працягвае дзейнічаць праграма сямейнага капіталу. У «Беларусбанку» цяпер адкрыта 22,4 тысячы дэпазітных рахункаў на агульную суму амаль 224 мільёны долараў. Па ацэнках спецыялістаў, гэта мера падтрымкі ўжо дала станоўчыя вынікі. Калі ў 2014-м доля трэціх і наступных дзяцей у агульнай колькасці народжаных складала 14,6 працэнта, то летас — 16,8 працэнта.

Была праведзена значная работа па зніжэнні кошту «сацыяльнай перадышкі». Сёння бацькі плацяць за гэту паслугу ў сярэднім 100 рублёў. Хоць рэальны кошт утрымання дзіцяці ў доме-інтэрнаце складае для дзяржавы 930 рублёў у месяц.

Наталля ЛУБНЕЎСКАЯ. lubneuskaya@zviazda.by

Даведка

Днём заснавання чыгуначных войскаў лічыцца час стварэння першага чыгуначнага батальёна ў Баранавічах у жніўні 1876 года. Войны-чыгуначнікі ўнеслі велізарны ўклад у перамогу над фашызмам: толькі падчас аперацыі «Баграціён» яны аднавілі больш за 6 тысяч кіламетраў галоўных і 1,5 тысячы станцыйных пуцей, больш за 500 мастоў, больш за 21 тысяч кіламетраў ліній сувязі. Больш за 400 тысяч войнаў чыгуначных войскаў узнагароджаны ордэнамі і медалямі. Правапераемнікам чыгуначных войскаў у суверэннай Беларусі сталі транспартныя войскі, у склад якіх уваходзіць чыгуначная часці. У мірны час яны ўносяць уклад у эканамічнае развіццё краіны, удзельнічаюць у знакахвы будоўлях: рэканструкцыі трамвайных пуцей у Мінску і Віцебску, чыгуначных пуцей металургічнага заводу ў Жлобіне, пад'язных пуцей Мінскага аўтазавада і ААТ «Керамін», будаўніцтве комплексу «Лінія Сталіна», Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі і многіх іншых аб'ектаў.

ХАРЧОВАЯ БЯСПЕКА ПАД МІКРАСКОПАМ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Першы з іх — гэта пацярджаны якасці і бяспекі беларускіх прадуктаў, якія пастаўляюцца ў Расію. Другі — параўнанне, у тым ліку па цане, беларускіх прадуктаў з іх аналагамі (тым жа найменнямі) іншых вытворцаў з розных краін, якія прысутнічаюць на расійскім рынку. Трэці кірунак — выяўленне і спыненне фальсіфікатаў сярод беларускіх прадуктаў.

У першую чаргу быў праведзены маніторынг прадуктаў, вырабленых расійскімі вытворцамі, а таксама ўсімі іншымі, прадастаўленымі на расійскім рынку, акрамя беларускіх, — адзначае Аляксандр Альшэўскі. — Як высветлілася, беларускія прадукты і іх якасць — далёка не самыя небяспечныя з таго, што ёсць на расійскім рынку.

Вынікі праведзеных летас і сёлетна экспертыз паказваюць, што каля 60 працэнтаў прадуктаў рознічнага гандлю ў Расіі — гэта суратат, фальсіфікат ці проста штосці няякаснае. Фальсіфікат — каля 70 працэнтаў малочнай прадукцыі (пітнае малака — 45 працэнтаў, масла і сыр — больш за 90). Галоўным чынам, малочная сыравіна падмяняецца расліннымі заменнікамі. З найбольш распаўсюджаных каўбасных вырабаў неадпаведнасць формам дзючага заканадаўства выяўлена ў 100 працэнтах узораў. Адыбаліся, дарэчы, пераважна каўбасы з адзнакай «ГОСТ», аднак мяса ў іх было ад 10 да 50 працэнтаў, астат-

няе — соя, крухмал, часткі кішэчніка, мочапалавой сістэмы і г.д. Прыкладна такая ж сітуацыя і з мяснымі замарожанымі паўфабрыкатамі (пельменямі, катлетамі і інш.). Гатовыя салаты ў харчовым гандлі ў 90 працэнтах выпадкаў аказаліся небяспечнымі для жабры і здароўя (былі ў іх і фекальнае забруджванне, і наогул багатая мікробная мікрафлора, якая перавышала ўсякія санітарныя нормы). Мяса птушкі ў 40 працэнтах выпадкаў — нясвежае, з сальманелай, былі і іншыя формы грубага падману спажываца. Па рыбнай прадукцыі асноўнай прэтэнзіяй было тое, што каля 20 працэнтаў вагі замарожанай прадукцыі складалі снег і лёд у выглядзе так званай глазуры. Сярод даследаваных узораў мяса і рыбы пераважалі перамарожаныя замест ахалоджаных, а гэта азначае, што там на парадак менш карысных амінакіслот, а значыць, і кошт на такі прадукт павінен быць прынцыпова іншым. Былі выяўленыя яблыкі, колькасць вітамінаў у якіх зніжана на 90 працэнтаў у параўнанні з нормай. Гародніна, вырашчаная з прымяненнем паскораных тэхналогій, не змяшчала належную колькасць вітамінаў і мінералаў. Хоць сітуацыя з агароднінай, фруктамі, хлебам, макаронамі можна назваць досыць спакойнай.

АБАРОНА АД ПРАДУЗЯТАСЦІ

Цяпер жа ў рабоце па праграме знаходзіцца прадукцыя некалькіх дзясяткаў прадпрыемстваў Беларусі — па 2-3 на кожную таварную групу, а такіх груп — дзясць. Гэта каўбасы і мясныя дэлікатэсы, прадукты з мяса птушкі, сыры, малака працяглага захоўвання, мясных кансерваў, пладаагароднінныя кансервы, сокі і напоі, кандытарскія вырабы, агародніна і паўфабрыкаты. Пакуль не трапілі морапрадукты, дзіцячае харчаванне і ягады/грыбы. Наўмысна не ўключаліся хлебабулачны і макаронныя вырабы, паколькі ў гэтым сегменце да беларускай прадукцыі пытанню не ўзнікала.

Тая ці іншая прадукцыя можа прымаць удзел у даследаванні як па ініцыятыве саміх вытворцаў, зацкаўленых у абароне сваёй рэпутацыі, так і па запальце расійскіх партнёраў, дылераў, пакупнікоў гандлёвых сетак, якія хачуць б убачыць рэальную карціну па сваіх пастаўшчыках. Расійскія аптавікі і гандлёвыя сеткі, дарэчы, занепакоены сітуацыяй нават больш, чым самі беларускія вытворцы. І гэта можна зразумець: спыняецца партыя тавараў,

яго рэалізацыя, а гэта толькі страты і праблемы.

Нельга, вядома, думаць, што экспертныя ацэнкі, дакументы, сертыфікаты для нашых вытворцаў — незнаёмныя словы. Усё гэта ва ўсіх буйных заводаў даўно ёсць. А новая праграма маніторынгу прапанаваў комплексны падыход — прыцягненне не толькі лабараторыяў даследавання, органаў па сертыфікацыі, але і шырокага кола аўтарытэтных экспертаў, прадастаўнікоў дзяржаўных кантралюючых органаў, СМІ, дылераў, дыстрыб'ютараў. Адным словам, розных бакоў, зацкаўленых у абсалютнай празрыстасці ўсёй доследнай работы. Для сумленнага беларускага вытворцы гэта — абарона ад прамой прадукцыі, памылка падчас праверак на тэрыторыі Расіі, несумленнай канкурэнцыі, заказных праверак. Такія суб'ектыўныя фактары — не рэдкасць. Бо па фармальным прыкметам кожны беларускі вытворца праходзіць належны лабараторны даследаванні ўнутры нашай краіны, мае пэўны пакет дакументаў, аднак для правераў асобы ўсё гэта можа не мець ніякага значэння. У межах праграмы вытворца ўрэшце атрымае выніковы і сертыфікаты ад кампетэнтных расійскіх лабараторыяў, незалежных арганізацыяў, якія могуць складаць працягваючы пры любым спыненні нашай прадукцыі на тэрыторыі Расіі.

— Былі выпадкі, калі аптоты пакупнік здымаў прэтэнзіі адносна больш

высокага кошту беларускага тавараў у параўнанні з расійскім аналагам, — тлумачыць спадар Альшэўскі. — Пасля атрымання лабараторных даследаванняў прымаўся рашэнне аб зацкаўчэнні паставак з беларускім пастаўшчыком, паколькі аптавік пераконаўся ў перавагах беларускай прадукцыі па якасці, харчовай і медыка-біялагічнай карыснасці. Такія прэцэдэнты былі з вытворцамі бульбы, пладаагароднінныя кансервы, кандытарскіх вырабаў.

ПРАДУКЦЫЯ ДАСТОЙНАЯ, АЛЕ...

Аднак здаралася, што Рассельгаснагляд меў рацыю адносна павышанай колькасці кансервантаў і антыбіётыхаў у нашых мясных далікатэсах — такія адхіленні паказвалі праведзеныя ў межах праграмы даследаванні. Дарэчы, каўбасныя вырабы застаюцца самымі праблемнымі для нашага боку, і адмахвацца ад гэтага беларускім вытворцам нельга. Між тым некаторыя з іх мяркуюць, што могуць лёгка пераарыентавацца на рынк іншых краін-суседак. Расія ж тым часам разгортвае новыя імпарта-азамышальныя вытворчасці, у якія прыцягваюцца сур'ёзныя сродкі, і гэтым неабходна штосці праціпа-стаўляць.

— Нас радуе, што ў абсалютнай большасці выпадкаў прадукцыя бела-

ЗБІРАЕМ ДЗІЦЯ У ШКОЛУ

Амаль 6,5 тыс. розных аб'ектаў гандлю Беларусі прапанаваць тавары школьнага асартыменту. Ва ўсіх рэгіёнах арганізавана работа звыш 700 школьных базараў і кірмашоў, аформлена амаль 5 тыс. куткоў для першакласнікаў і вучняў.

У гэтым годзе беларускія прадпрыемствы прапанаваць 400 мадэляў адзення дзелавага стылю для дзяўчат і хлопчыкаў, амаль 300 мадэляў абутку. Шырока прадастаўлены тавары для заняткаў фізкультурай і спортам, ранцы і рюкзакі.

КОШТ ЭКІПІРОЎКІ (уключаючы адзенне, абутак, школьна-пісьмовыя і канцелярскія тавары)

ВУЧНЯ МАЛОДШЫХ КЛАСАЎ ад Br150 да Br690 у тым ліку адзенне і абутак ад Br100 да Br400

ВУЧНЯ СТАРШЫХ КЛАСАЎ ад Br200 да Br850 у тым ліку адзенне і абутак ад Br140 да Br500

Гандлёвыя арганізацыі традыцыйна аказваюць падтрымку насельніцтву пры падрыхтоўцы дзяцей да школы. Звяртайце ўвагу на разнастайныя акцыі, прадастаўленне крэдыту, растэрміноўкі плацяцка.

Крыніца: Міністэрства гандлю Беларусі. © Інфаграфіка БЕЛА

Палова мінскіх вучняў — у форме

На пачатак жніўня формай закупіліся больш за 45 працэнтаў сталічных школьнікаў, інфармавае галоўнае ўпраўленне спажывацкага рынку Мінгарвыканкома. Пакупніцкі попыт у дзелаваму адзенні на 90 працэнтаў забеспячана за кошт прадукцыі айчынай вытворчасці. Бяруць у асноўным вопратку з поліэкозных і змяшаных тканін з укладаннем хімічных валокнаў, бо яе зручна насяці і проста даглядаць.

З дзясочага, і з хлапчковага школьнага асартыменту найбольшым попытам карыстаюцца кашулі (на іх долю прыпадае амаль палова ўсіх продажоў). З трыкатажных вырабаў вучням часцей набываюць джэмперы, жакеты і камізэлькі (яны складаюць 70 працэнтаў агульнага аб'ёму рэалізацыі трыкатажу), другое месца па папулярнасці займаюць спартыўныя штаны (18 працэнтаў).

Наталля ЛУБНЕЎСКАЯ. lubneuskaya@zviazda.by

рускай вытворчасці дастойная, але, на жаль, гэта не адносіцца да ста працэнтаў прадпрыемстваў, — заўважае начальнік аддзела развіцця мэтавых праграм Еўразійскага агенцтва міжнароднага супрацоўства, каардынатар Беларусі-расійскай праграмы маніторынгу якасці і бяспекі харчовых прадуктаў па Рэспубліцы Беларусь Юры ЗЫГМАНТОВІЧ. — З іншага боку, самі за сябе жакуць выпадкі траплення на расійскі рынак прадобак, якія пад відам беларускіх прадуктаў выпускаюцца, напрыклад, у Казахстане і Арменіі. Брэнды гэ-

тым эксплуатаваць вядомы, а вось знешні выгляд і блізка не падобны да арыгіналу... Беларускай прадукцыяй у большасці сваёй вельмі дастойная, і сумленным вытворцам няма чаго баяцца кантралюючых органаў, якія выконваюць сваю работу. Вядома, мінімальныя неадпаведнасці можна знайсці фактычна на любым прадукце, але вытворцам трэба проста правільна рэагаваць на нейкія змены рынку і самім прымаць меры па абароне і прасоўванні сваёй прадукцыі.

Святлана БАРЫСЕНКА. protas@zviazda.by

«SOS» з Падгорнай

Карэспандэнт «Звязды» даследавала праблемы прыватнага сектара ў цэнтры Магілёва

Знаходзіцца ён не ў самым прыстасаваным для беспкалотнага жыцця месцы — каля падножжа гары, з якой пасля кожнага моцнага дажджу спадаюць тоны вады. Калі б не калектары, якія стрымліваюць яе моц, жыцц тут было б немагчыма. Але тэрмін эксплуатацыі гэтых інжынерных камунікацый налічвае ўжо не адзін дзесятак гадоў. З боку мікрараёна Юбілейны пачалі разбурацца два калектары, і з кожным наступным дажджом сітуацыя абстраецца. Жыхары прыслалі ў рэдакцыю па электроннай пошце здымкі з месца, як пацверджанне сваіх слоў. «Цэлы год нам абяцалі адрамантаваць калектары, але ніякіх зрухаў, — абураліся людзі. — Пасля звароту да намесніка старшыні гарвыканкама 13 ліпеня нічога дагтуль не змянілася. Між тым пачала абвальвацца дарога. Ніхто мер па ліквідацыі наступстваў не прымае...»

ПАСЛЯ ДАЖДЖУ СЦЕЖКА ЗМЕНШЫЛАСЯ НА 1,5 МЕТРА

Тэрмінова саджуся ў гарадскі аўтобус №39 (адзіны маршрут на ўсю Падгорную і Паўніколле) і еду, каб асабіста ўпаўняць, што жыхары не перабольшваюць сваю бяду.

Мяне сустракае вядомы ўсім магілёўскім чыноўнікам сваёй прынцыповасцю і гаспадарчасцю стараста мікразона Падгорная **Аляксандр ПІКУЛЯ**. Разам рушым на месца. Па дарозе Аляксандр тлумачыць, што сваё бяздзейнае гарадскія ўлады апраўдваюць адсутнасцю грошай. Але ж калі не вырашыць праблему сёння, заўтра яна можа стаць катастрофай, упэўнены стараста.

Карціна і насамрэч не радасная. Уздоўж абвалу нацягнута загараджальная стужка, але яна разам з зямлёй ужо з'ехала ўніз. Людзі ідуць па экстраэмальнай сцэжцы адзін за адным.

— Вы часта карыстаецеся гэтай дарогай? — пытаемся ў мінакоў.

— Штодня. Наверсе прыпынак грамадскага транспарту, а гэта сцяжынка вядзе на Тэхнапрыбор.

— Не страшна, што аднойчы зямля ўцячэ з-пад ног?

— Спадзяёмся, што такога не адбудзецца. Больш страшна за дзіцяці, яны ж тут і на веласіпеды лётаюць.

Калектар пракладзены з мікрараёна Юбілейны праз Падгорную на водаачышчальныя збудаванні. Камунікацыям, кажа стараста, 45 гадоў, трэба рабіць капітальны рамонт.

— 13 ліпеня адвалілася адна частка трубы, а 1 жніўня паляцелі яшчэ дзве, следам за імі ўніз паехала і сцяжынка, — хвалюецца Аляксандр Васілевіч. — Спаўзла прыкладна 1,5-2 метры зямлі, ва-

дой затопіла 6-ты і 7-мы завулі Падгорнай, размыла агароды. І усё гэта адбываецца паблізу ад чыгункі.

Быццам у пацверджанне гэтых слоў звернуўся лакаматыў. Стараста паказвае яшчэ адзін напоруразбураны калектар. «Праз нашу Падгорную наогул праходзіць шмат калектараў: водаліўневы, водаправодны, каналізацыйны, газавы», — паведамляе ён па дарозе. А зламаўся жалеабетонныя пліты, што тырчаць з гары, з боку рэшткі трубы — гэта, як высветлілася, і ёсць калектар.

Тамара Мікалаеўна жыве якраз непдалёку. Сцяжынку, па якой людзі ходзяць з аўтобуса на прыпынку ў мікрараён Тэхнапрыбор, называе паласой перашкод. «Жалезную лясвіцу для спуску ад прыпынку зрабілі, а вась год пад'ёму ў раён Тэхнапрыбора — не. Людзі караскаюцца, як малыя. А яшчэ гэта экстраэральная сцэжка, якая усё больш разбураецца! Дастаткова чарговага моцнага ліўню, каб з-пад зямлі на паверхню вынесла астатнія бетонныя кольцы», — перажывае яна.

На ўзгорку знаходзіцца школа №33. Яе відаць ад дома Тамары Мікалаеўны. Тэрэтычна дзеці не павінны тут з'яўляцца, але падлеткі заўсёды шукаюць прыгод. Яны не ўяўляюць, наколькі небяспечнымі могуць быць гульні ў гэтай зоне.

— Сёння тэлефанаваў адзін з дэпутатаў гарсавета, цікавіўся сітуацыяй на Падгорнай, — уздыхае Пікуля. — Я яму раскажу пра калектар, пра раку Дзэбру. Але тут не цікавіцца трэба, а дзейнічаць. Кіраўніцтва ўпраўлення камунальнага будаўніцтва і дарожнікі яшчэ летас абяцалі навесці парадка да 1 лістапада. Ёсць адказ, які пацверджаюць гэта. Не зрабілі. А сёлета адбыўся чарговы абвал.

Дзэбра за апошнія пяць гадоў шмат нэрваў папсавала не толькі мясцовым жыхарам, але і мясцовай уладзе. Каб утаймаваць яе, з бюджэту за 2010—2014 гады было выдзелена амаль 7 мільярдаў недэманіраваных рублёў. Работы вяліся ў тры чаргі. З верасня 2010 года па люты 2011-га на адлегласці 350 метраў ад Дняпра і да гэтага моста пойма была ўмацавана пластмасавымі сотамі-рашоткамі, якія засыпалі шчэбнем. Але пасля першай жа паводкі ў маі 2011 года, кажа стараста, нічога ад гэтага шчыбно не засталася — усё змыла ў Днепр.

У 2013 годзе была спроба ўмацаваць бераг з дапамогай жалезабетонных пліт, але зрабілі гэта таксама няўдала, і пліты пасля чарговага ліўню абрынуліся. Пасля ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Масцовыя жыхары лічаць, што іх вуліца — наглядны прыклад звычайнай безгаспадарчасці. Аляксандр Харкевіч, які жыве на вуліцы Катоўскага 55 гадоў, кажа: гэта адбываецца таму, што пажаданы жыхароў спачатку ігнаруюць, а потым позна нешта мяняць. Навошта, напрыклад, трэба было зразаць вербы, якія раней умацоўвалі сваімі каранямі берагі Дзэбры? Тое, што раней рабілі дрэвы, цяпер спрабуюць вырашыць з дапамогай пяску. Выкарыстоўваючы немалыя грошы без эфекту.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Дзэбра за апошнія пяць гадоў шмат нэрваў папсавала не толькі мясцовым жыхарам, але і мясцовай уладзе. Каб утаймаваць яе, з бюджэту за 2010—2014 гады было выдзелена амаль 7 мільярдаў недэманіраваных рублёў. Работы вяліся ў тры чаргі. З верасня 2010 года па люты 2011-га на адлегласці 350 метраў ад Дняпра і да гэтага моста пойма была ўмацавана пластмасавымі сотамі-рашоткамі, якія засыпалі шчэбнем. Але пасля першай жа паводкі ў маі 2011 года, кажа стараста, нічога ад гэтага шчыбно не засталася — усё змыла ў Днепр.

У 2013 годзе была спроба ўмацаваць бераг з дапамогай жалезабетонных пліт, але зрабілі гэта таксама няўдала, і пліты пасля чарговага ліўню абрынуліся. Пасля ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

Пасля чарговага ліўню абрынуліся пліты, якія ўмацоўвалі бераг з дапамогай гравію: кажуць, прывезлі больш за 800 машын. Але яго часткова таксама змыла ў Днепр.

ДЗЕБРА СТАМІЛАСЯ ЧАКАЦЬ

Яшчэ адна праблема — стан аўтамабільнага моста праз раку Дзэбру. Мастоў на вуліцы Катоўскага два. Першы, каля крамы №127, галоўны — з'яўвае горад з мікрараёнам. Калі прыгледзецца, то і на ім відыны «шрамы» — сляды ліквідацыі наступстваў апошніх ліўняў. Баскырудная на першы погляд рачулка падчас непагадзі ператвараецца ў неўтаймаваны патак, узровень у ёй падымецца на 2-2,5 метра. Якраз на вышыню тых жалезабетонных пліт, якія пакладзены ўздоўж яе берагоў.

Але цяпер людзей больш хвалюе стан другога моста, які знаходзіцца ў канцы вуліцы Катоўскага. Яго выгляд, насамрэч, жахлівы. Здаецца, што ён жыве ўласным жыццём. Бетон безнадзейна чапляецца за пясок, які ўпарта размывае рака.

Але цяпер людзей больш хвалюе стан другога моста, які знаходзіцца ў канцы вуліцы Катоўскага. Яго выгляд, насамрэч, жахлівы. Здаецца, што ён жыве ўласным жыццём. Бетон безнадзейна чапляецца за пясок, які ўпарта размывае рака.

Але цяпер людзей больш хвалюе стан другога моста, які знаходзіцца ў канцы вуліцы Катоўскага. Яго выгляд, насамрэч, жахлівы. Здаецца, што ён жыве ўласным жыццём. Бетон безнадзейна чапляецца за пясок, які ўпарта размывае рака.

Але цяпер людзей больш хвалюе стан другога моста, які знаходзіцца ў канцы вуліцы Катоўскага. Яго выгляд, насамрэч, жахлівы. Здаецца, што ён жыве ўласным жыццём. Бетон безнадзейна чапляецца за пясок, які ўпарта размывае рака.

Але цяпер людзей больш хвалюе стан другога моста, які знаходзіцца ў канцы вуліцы Катоўскага. Яго выгляд, насамрэч, жахлівы. Здаецца, што ён жыве ўласным жыццём. Бетон безнадзейна чапляецца за пясок, які ўпарта размывае рака.

Але цяпер людзей больш хвалюе стан другога моста, які знаходзіцца ў канцы вуліцы Катоўскага. Яго выгляд, насамрэч, жахлівы. Здаецца, што ён жыве ўласным жыццём. Бетон безнадзейна чапляецца за пясок, які ўпарта размывае рака.

Але цяпер людзей больш хвалюе стан другога моста, які знаходзіцца ў канцы вуліцы Катоўскага. Яго выгляд, насамрэч, жахлівы. Здаецца, што ён жыве ўласным жыццём. Бетон безнадзейна чапляецца за пясок, які ўпарта размывае рака.

Але цяпер людзей больш хвалюе стан другога моста, які знаходзіцца ў канцы вуліцы Катоўскага. Яго выгляд, насамрэч, жахлівы. Здаецца, што ён жыве ўласным жыццём. Бетон безнадзейна чапляецца за пясок, які ўпарта размывае рака.

Але цяпер людзей больш хвалюе стан другога моста, які знаходзіцца ў канцы вуліцы Катоўскага. Яго выгляд, насамрэч, жахлівы. Здаецца, што ён жыве ўласным жыццём. Бетон безнадзейна чапляецца за пясок, які ўпарта размывае рака.

Але цяпер людзей больш хвалюе стан другога моста, які знаходзіцца ў канцы вуліцы Катоўскага. Яго выгляд, насамрэч, жахлівы. Здаецца, што ён жыве ўласным жыццём. Бетон безнадзейна чапляецца за пясок, які ўпарта размывае рака.

Але цяпер людзей больш хвалюе стан другога моста, які знаходзіцца ў канцы вуліцы Катоўскага. Яго выгляд, насамрэч, жахлівы. Здаецца, што ён жыве ўласным жыццём. Бетон безнадзейна чапляецца за пясок, які ўпарта размывае рака.

Але цяпер людзей больш хвалюе стан другога моста, які знаходзіцца ў канцы вуліцы Катоўскага. Яго выгляд, насамрэч, жахлівы. Здаецца, што ён жыве ўласным жыццём. Бетон безнадзейна чапляецца за пясок, які ў

Краіна здароўя

Выпуск № 13 (366)

■ Праблемы ўзросту

ШТОСЬЦІ З ПАМ'ЯЦЦЮ...

З узростам у многіх з нас пагаршаецца памяць. Такое парушэнне можа быць нормай, а можа — і дэменцыяй. Як адрозніць адзін стан ад другога? Тлумачыць урач-псіхіятр Мінскага гарадскога клінічнага псіхіятрычнага дыспансера Міхал ЛАГУЦЭНАК.

Вельмі важнае значэнне будучэ мець трэнінгі — для рэгуляцыі здольнасці пераключацца з адной задачы на другую, тармажэння неадэкватных імпульсных рэакцыяў, плавання дзеянняў на бліжэйшы і аддалены час, рашэння складаных фінансавых праблем.

Для зніжэння нагрузкі на аслабленую рабочую памяць мае сэнс навучаць пацыентаў прыёмам разбіўкі складаных задач на элементарныя этапы, прамаўленню кожнага свайго дзеяння.

— **Як даглядаць такога хворага?**

— Ёсць некалькі простых правілаў. Па-першае, размаўляць з такімі людзьмі трэба павольна, дакладна, кароткімі сказами, паўтараючы самае важнае. Калі ўзнікае нейкі канфлікт, лепш за ўсё спыніць спрэчку і пераклучыць увагу на штосьці іншае. Навакольная абстаноўка мосіць быць як мага больш звычайнай, не варта без крайняй неабходнасці перавозіць пацыента з адной кватэры ў другую. Стан многіх пацыентаў рэзка пагаршаецца пры іх шпіталізацыі, калі яны апынаюцца ў незнаёмай абстаноўцы. Таму лянчэння ў стацыянары трэба, па магчымасці, пазбягаць. Лепей пастаянна займаць той дзейнасцю, да якой чалавек прывык. Пацыент не павінен надоўга заставацца ў адзіноце, з ім трэба пастаянна размаўляць. Неабходна забяспечыць у кватэры асвятленне ноччу, а таксама сістэму арыенціраў, напрыклад, павесіць на сценах адпаведныя надпісы, якія дапамогуць хутчэй знайсці ванну, прыбяральню, кухню. Коўдры і люстэркі пажадана з кватэры прыбраць. Для захавання гігіенічных навываў неабходна вадзіць пацыента ў прыбяральню незалежна ад яго жадання, праз роўныя адрэзкі часу, скажам, кожныя дзве гадзіны. Зніжэнне зроку і слыху можа спрыяць умацэнню сімптомаў дэменцыі, а значыць, трэба, па магчымасці, забяспечыць і правільна падаранна акулеры, і слыхавы апарат. Дагляд такіх сваякоў — вельмі цяжкая псіхалагічная і фізічная нагрузка. Прафесійныя сядзелкі звычайна вытрымліваюць эмацыянальную дыстанцыю ў дачыненні да падапечных, ім гэтую сітуацыю вытрымаць псіхалагічна лягчэй. Таму калі вы перажываеце моцны псіхічны дыскамфорт падчас догляду сваяка, лепш наняць сядзелка, а самому звярнуцца па кансультацыю да псіхолага

— **Дэменцыю лечаць?**
— Так, а таму важна паставіць дыягназ на самых ранніх стадыях. Нашы намаганні павінны быць скіраваны на максімальны працяг кагнітыўных, разумовых і сацыяльных функцый, што спрыяе працягу ўсведамлення пацыентамі свайой асобы.
Змяненні адбываюцца паступова і могуць быць значымі і неаўзаўважымі для навакольных. Аднак пры пастаянных стасунках сваякі, адзначаючы тую ці іншую сітуацыю, могуць заўважыць пагаршэнне кагнітыўнай функцыі. Існуе шмат аптальнікаў для таго, каб як мага раней западозрыць дэменцыю. Аднак дыягназ усё роўна павінен паставіць урач. Лянчэнне дэменцыі скіраванае ў першую чаргу на прыпыненне прагрэсавання захворвання, змяншэнне праў сымптомаў. Выкарыстоўваецца як медыкаментознае лянчэнне, так і немедыкаментознае метады рэабілітацыі.
Медыкаментознае тэрапія мусіць аднавіць дэфіцыт нейрамедыятара ацэцілхаліну. Гэтае рэчыва ў галаўным мозгу адказвае за памяць. Такі препарат, як "Алзепіл", перааказвае разбураючую ў мозгу ацэцілхаліну і тым самым паляпшае кагнітыўныя функцыі і паводзіны хворых. З гэтага і пачынаецца тэрапія. Другая група прэпаратаў прадстаўлена ў нашай краіне меманцінам. Яго прымяненне запавольвае пашкоджальнае дзеянне важных для нас нейронаў і такім чынам спрыяе іх большай выжывальнасці, паляпшае стан гэтай сістэмы. Прымяняцца гэты прэпарат можа як асобна, так і разам з "Алзепілам".
Метады нейрапсіхалагічнай рэабілітацыі, скіраваныя на паляпшэнне запамінання, павінны не толькі "развіваць" дэфектную функцыю, але і змяншаць яе ўплыў на паўсідзённае жыццё.

■ Фізікульт-ура!

З дапамогай аэробных нагрузак можна развіць трываласць, павысіць працаздольнасць, навогул палепшыць стан фізічнага і псіхічнага здароўя.

Агульная трываласць добра трэніруецца падчас хады, бегу, язды на веласіпедзе, плавання — усё гэта удаасканальвае работу мышцаў, кровазварот, дыханне, абмен рэчываў. Аэробнымі з'яўляюцца такія нагрузкі, пры якіх патрэба арганізма ў кіслародзе для акіслення працэсаў поўнаасцю задавальняецца. Развіццё трываласці адбываецца толькі пры ўмове, што ў працэсе заняткаў вы будзеце пераадоўваць стомленасць. Аснова развіцця трываласці — паступовае павелічэнне аб'ёму нагрузкі. Калі фізічная нагрузка выконваецца рэгулярна і працягла час, тады павышэнне працаздольнасці становіцца пастаянным, арганізм пераходзіць на новы, больш высокі функцыянальны ўзровень.

— Сістэматычнае развіццё агульнай трываласці спрыяе павелічэнню капілярнай сеткі як у шкільных мышцах, так і ў мышцах сэрца — міякардзе, — расказвае **загядчык кафедры фізічнага выхавання і спорту Беларускага дзяржаўнага медыцынскага ўніверсітэта, кандыдат педагогічных навук Кірыл РАМАНАУ.** У асоб трэніраваных колькасць капіляраў у мышачнай тканцы можа павялічвацца да 60 працэнтаў у параўнанні з нетрэніраванымі, акрамя таго, сценка артерыйных сасудаў у эрытрацытах, здольных звязваць кісларод, хутчэй па іх распаўсюджваецца. Аэробная трэніроўка спрыяе павелічэнню запасаў у мышцах міягلابіну — бялку, які падобна таму, як гемаблабін у эрытрацытах, здольны звязваць кісларод. Чым вышэйшая ў мышцах колькасць міягلابіну, тым больш эфектыўнае жыццёне ў тканках.

ДОБРА БЯЖЫМ

Сэрца трэніраванага чалавека пры фізічнай нагрузцы перакачвае 25-40 л крывы ў хвіліну (нетрэніраванага — 12-15 л у хвіліну), што азначае лепшае забеспячэнне кіслародам і спажыванымі рэчывамі мышцаў і тканак, што ў сваю чаргу спрыяе магчымасці выконваць большую па аб'ёме і інтэнсіўнасці работу. Тэмп руху з хуткасцю, якая павышае частату сардэчных скарачэнняў да 130 уд/хвіліну, спрыяе ўзмацненню функцыянавання сардэчна-сасудзістай і дыхальнай сістэм, таго, сценка артерыйных сасудаў у эрытрацытах, здольных звязваць кісларод, хутчэй па іх распаўсюджваецца. Аэробная трэніроўка спрыяе павелічэнню запасаў у мышцах міягلابіну — бялку, які падобна таму, як гемаблабін у эрытрацытах, здольны звязваць кісларод. Чым вышэйшая ў мышцах колькасць міягلابіну, тым больш эфектыўнае жыццёне ў тканках.

15 хвілін пасля бегу пульс вяртаецца да зыходнага ўзроўню, значыць, дыстанцыя па сілах. Можна пачынаць з 200-300 м. Тэмп павінен быць такім, каб не было задыхкі. Наступныя 2-3 заняты павінны быць такой жа дыстанцыяй, з аднолькавай хуткасцю. На наступныя 2-3 заняты трэба павялічыць дыстанцыю на 10-25 працэнтаў. Паступова працягваць бегу трэба давесці да 20-30 хвілін. Хуткасць бегу — 7-8 хвілін на 1 км. Калі пасля нагрузкі ў канцы першай хвіліны частата сардэчных скарачэнняў змяншаецца на 20 працэнтаў, у канцы другой — на 30, пятай — на 50, а праз 10 хвілін — на 70-75, то нагрузку вы пераносіце добра.

- ✓ павольная — 70-90 крокаў за хвіліну (3-4 км/г)
- ✓ сярэдняя — 90-120 крокаў за хвіліну (4-5,6 км/г)
- ✓ хуткая — 120-140 крокаў за хвіліну (5,6-6,4 км/г)

Пры хуткай энергічнай хадзе да 6 км/г частата сардэчных скарачэнняў можа дасягаць 120-130 уд/хвіліну, спажыванне кіслароду павялічыцца ў 3-4 разы, а сумарны расход энергіі дасягне 300 ккал/г. Калі штотдыня хадзіць не менш за гадзіну ў такім тэмпе, то расход за тыдзень можа склаціся каля 2000 ккал, што забяспечыць добры трэніровачны эфект і рост функцыянальных магчымасцяў арганізма.

Аздараўленчая аэробіка

Нагрузка на занятках рытмічнай гімнастыкай забяспечваецца паступовым павелічэннем паўтору кожнага практыкавання да 20 і больш разоў. Працягласць

Аздараўленчы бег

На пачатковым этапе падрыхтоўкі навучку прапануецца прабегчы з невялікай хуткасцю цягам 2-3 хвілін. Калі праз 10-

Аздараўленчая хада

Варыянтаў на пачатковым этапе тут некалькі:
✓ вельмі павольная — 60-70 крокаў за хвіліну (2,5-3 км/г)

■ Доктар праіскаў

ПРОСТА ЯЗВА

Калі пасля прыёму ежы ўверсе жывата з'яўляецца боль, непакоюць пякотка, адрыжка, цяжар, млосць, ваніты, дый нават калі нічога такога няма, а вам за 40, трэба абследаваць страўнік і дванаццаціперсную кішку.

Раптам выявіцца *Helicobacter pylori* (хелікабактар пільры)? Гэтыя бактэрыі выпрацоўваюць шкодныя для слізвістай ферменты і таксіны. У выніку можа ўзнікнуць запаленне, а пасля і ўтварэнне язвыў, вядомых сваімі цяжкімі ускладненнямі.

— Не спрабуйце лячыць язавую хваробу самастойна, — падкрэслівае **намеснік галоўнага ўрача па медыцынскай частцы 2-й цэнтральнай раённай паліклінікі г. Мінска Крысціна МІХАЛЕНАК-ВАРАНЕЦКАЯ.** Толькі пад наглядом урача неабходна спачатку поўнаасцю вынішчыць бактэрыі, а пасля зажывіць дэфэкт слізвістай. Для выда-

лення *Helicobacter pylori* прымяняюцца препараты групы інгібітараў пратоннай помпы — для зніжэння выпрацоўкі салыянай кіслаты клеткамі страўніка, а таксама два віды антыбіётыкаў. Пры адуцнаці бактэрыі для падтрымання аптымальнага pH у страўніку і хутчэйшага зажалывання язвыў прапісваюцца толькі інгібітары пратоннай помпы. Не забывайце пры гэтым правільна харчавацца...
▶ Не ўжывайце надта халодную і надта гарачую ежу.
▶ Абмяжуйце соль.
▶ Сачыце за разнастайнасцю (бялкі, тлушчы, вугляводы, мінеральныя солі, вітаміны).
▶ Ешце часта, але пакрысе (праз 3-4 гадзіны).
▶ Апошні прыём ежы — шклянка малака перад сном.
РЭКАМЕНДУЕЦА: хлеб белы пшанічны ўчарашняй выпечкі, сухары, бісквіт, няздобнае пачанне; супы ненаварыстыя, з крупаў, гародніны, малочныя, супы-пюры;

малочныя прадукты: малако цэльнае, згустанае, тварог, нятлуства сметана, нявостры сыр;
якіі ўсмятка, паравыя амлеты;
мяса і рыба нятлуства, адвараныя і на пары (катлеты, суфле, фрыкадэлькі);
гародніна вараная;
фрукты мяккія, салодкія, варанія, працёртыя або запечаныя;

масла і алеі;
ягады, адвар шыпышыны, нямоцны чай, мінеральная вада без газу, кісель, кампот.
НЕ РЭКАМЕНДУЕЦА: наварыстыя супы, смажанае, вострае, салёнае, кансерваванае, квашанае і марынаванае, таматы, гарох, фасоль, цытрусыяя, здоба, чорны хлеб, алкаголь, кіслы сок, газіраваная вада

■ Сексалагія для ўсіх

ХВАРОБА ЦІ... АР'ЕНТАЦЫЯ ТАКАЯ?

У нашай гетэрасексуальнасці заікаўлена сама прырода. Таму што гэта аснова працягу чалавечага роду. Аднак ва ўсе часы і ва ўсіх народаў былі мужчыны і жанчыны, якія аддавалі перавагу аднаполаму каханню. Па розных даных, размова ідзе пра 1-4% мужчын і 1-3% жанчын. Чаму так? Адзінага погляду на гэта ў вучоных пакуль няма.

— Гомасексуальнасць — з'ява неадназначная. У адных выпадках яна будзе выражацца ў снах і фантазіях, але ніколі не рэалізуецца на практыцы. У другіх — будучы дапускаяцца адзінакавыя кантакты. Бывае, што сексуальныя стасункі з прадстаўнікамі абодвух палоў прывабныя ў аднолькавай ступені. Нарэшце, гомасексуальныя сувязі могуць пераважаць ці стаць адзіна магчымай крыніцай задавальнення, — тлумачыць **загядчык сексалагічнага аддзялення Мінскага гарадскога клінічнага псіхіятрычнага дыспансера Алг ХІМКО.**

Паводле адной тэорыі, эратычныя перавагі абумоўлены пэўнымі стымуламі сучаснай культуры. Шырокае кола стасункаў робіць сексуальныя перавагі сучасніка больш гнуткімі, рухомымі і вар'яўчымі: межы каханна становяцца размытымі, а жорсткае самавызначэнне — менш актуальным. У 1990-х гадах была распрацаваная новая "квіртэрыя", якая зыходзіць з раўнапраўя і натуральнасці ўсіх сексуальных арыентацый.

— Сучасная навука не можа адназначна адказаць на пытанне аб паходжанні гомасексуальнасці, — кажа Алг Хімка. — Існуе вялікая колькасць тэорыі: генетычная, неўрагенная, нейраэндокрынная, эндокрынная, умоўна-рэфлекторная, псіхааналі-

тычная... Існуючыя тэорыі разглядаюць і пэўныя парушэнні ў галаўным мозгу, і асаблівасці асяроддзя (мацярыйская гіперапека, пераблытаная палавая ролі бацькоў, адмоўны вопыт кантакту з братамі і станоўчы з сёстрамі), у тым ліку асяроддзя прафесійнага (артыстычнага, багемнага). Тэорыя замашчальнай абумоўленасці прыпісвае асноўную роллю ў фарміраванні гомасексуальнасці аднаполым кантактам у ізаляваных мужчынскіх калектывах — месцах пазбаўлення волі, інтэрнатах, войсках частках, манастырах і г.д. Фрэйд лічыў, што для ўсіх людзей характэрныя схаваныя гомасексуальныя схільнасці, і пры пэўных умовах яны могуць праявіцца ў выглядзе адпаведных паводзінаў. На Захадзе шырока распаўсюджана тэорыя, паводле якой людзі нараджаюцца сексуальна індывідуальнымі і маюць, хутчэй, агульную сексуальную схільнасць, а ў далейшым сексуальны вопыт вызначае выбар сексуальнага аб'екта...

Ніводная з існуючых тэорыі не тлумачыць поўнаасцю механізм узнікнення гомасексуальнага жадання. Бялагічная схільнасць наўрад ці сама па сабе з'яўляецца фатальнай, бо вядома, наколькі важнымі для фарміравання асобы і сексуальных паводзінаў на працягу ўсяго жыцця. Трэцяя — што ў некага яна застаецца нязменнай, а ў когосьці можа мяняцца з цягам часу

ліку сексуальныя, уласцівыя іх асяроддзю. Асабліва моцным будзе адмоўны ўплыў у закрытых групоўках — той жа арміі, інтэрнаце — у першую чаргу для тых, у каго яшчэ не склаўся ўстойлівы стэрэатып сексуальных паводзінаў.
Паводле сучасных медыцынскіх даных, сексуальная арыентацыя не можа быць зменена шляхам нейкага пэўнага ўздзеяння — псіхалагічнага, рэлігійнага, медыцынскага. Гэта таксама не ёсць вынік свабоднага выбару чалавека, а значыць, не можа мяняцца намаганнем волі. Адны вучоныя мяркуюць, што сексуальнасць фарміруецца ў раннім дзяцінстве і ніколі не змяняецца. Іншыя сцвярджаюць, што яна развіваецца на працягу ўсяго жыцця. Трэцяя — што ў некага яна застаецца нязменнай, а ў когосьці можа мяняцца з цягам часу

То на касцёр, то да шлюбу

Ускосныя доказы даўняга існавання ў чалавечай папуляцыі аднаполага каханна можна знайсці рэшч у Старым Запаведзе. Першыя ўспаміны аб гомасексуальнасці знойдзены ў папірусах Старажытнага Егіпта — 2,5 тысячы гадоў да н.э. Вядома, што гомасексуальныя стасункі мелі месца ў першабытных народаў Афрыкі, Азіі і Амерыкі. Асаблівы культ гэтых стасункаў быў у Старажытнай Грэцыі, дзе жаночы гомасексуалізм атрымаў назву лесбіяйскага каханна, па імені паэтрысы Сафо, якая жыла на востраве Лесбас. Старажытныя грэкі дапускалі і падтрымлівалі гомасексуальныя стасункі паміж дарослым свабодным мужчынам і свабодным юнаком. У Рыме часоў заняпаду не мела межаў разбэшчанасць імператара Нерона, які быў вялікім прыхільнікам бісексуальных уцех, жыў з ёўнухам, і з работ.

Першыя юрыдычныя законы супраць гомасексуальнасці знаходзілі ў Кодэксе візантыйскага імператара Юстыніана I ў зводзе законаў Вестгоцкага караляўства (VI стагоддз). І ўсё ж такі і ў становішчы ў раннім Сярэднявеччы было здавальняючым. Гомасексуалізм быў шырока распаўсюджаны сярод феадальнай эліты (самы вядомы ў гэтым сэнсе — англійскі кароль Рычард Льюінае Сэрца). Аднак ужо ў 1123 годзе было ўстаўленае жорсткае пакаранне царкоўнікаў-гомасексуалаў: спачатку іх адпраўлялі ў манастыр на пакаянне, а пасля — на касцёр.
Да пачатку XV стагоддзя з-за эпідэміі чумы насельніцтва Еўропы зменшылася амаль у чатыры разы. Улады пачалі актыўна змагацца супраць таго, што перашкаджала дзетанараджэнню. Так, у XVI стагоддзі англійскі кароль Генрых VIII, які жаніўся шэсць разоў, што супярэчыла царкоўным і грамадзянскім законам, аб'явіў гомасексуалізм дзяржаўнай здрадай. Да канца XVIII стагоддзя ў Еўропе існавала вельмі жорсткае стаўленне да гомасексуалізму, у многіх краінах за такія кантакты прадугледжвалася смертнае пакаранне. У XIX стагоддзі ў шэрагу краін адбываецца змякчэнне законаў. Напрыклад, Кодэкс Напалеона прызнае гомасексуальны кантакт паміж дарослымі злучэнствам толькі ў выпадках гвалту або калі кантакты ажыццяўляюцца публічна, абражаюць грамадскую мараль. Аналагічнае заканадаўства было ўведзена ў Бельгіі і Галандыі. З канца XIX стагоддзя нарастае хваля пратэстаў супраць крымінальнага пераследвання гомасексуалаў. Аднак яшчэ на пачатку мінулага стагоддзя гомасексуальныя кантакты былі з'явай крымінальнай.

Менавіта за іх стараанглійскі суд прыгаварыў да двух гадоў зняволення Оскара Уайльда.
У гітлераўскай Германіі разам з яўрэямі і цыганамі фізічна вынішчаліся і асобы з такой арыентацыяй. У 1934-м з'явілася пастанова Прэзідыума ЦВК СССР «Аб крымінальнай адказнасці за педэратыю», якая ўстанавіла значна больш жорсткае пакаранне, чым тое, што існавала ў дарэвалюцыйнай Расіі. Артыкул 121 Крымінальнага кодэкса РСФСР караў педэратыю пазбаўленнем волі на тэрмін да пяці гадоў, прычым жаночы гомасексуалізм не з'яўляўся крымінальным. Па гэтым артыкуле было асуджана... каля 60 тысяч чалавек.

Пасля Другой сусветнай вайны амерыканскія даследчыкі навукова даказалі, што гомасексуалізм — не захворванне, не паталогія, не вычварэнне, а іншая сексуальная арыентацыя. У 1974-м гэта афіцыйна прызнала Амерыканская псіхіятрычная асацыяцыя. У 60-70-я гады большасць краін выдаліла з крымінальнага заканадаўства артыкулы, якія пераследуюць падобныя кантакты. У Расіі гэта адбылося ў 1993 годзе.
Сусветная арганізацыя аховы здароўя ўнесла аналагічны змяненні ў Міжнародную класіфікацыю хваробаў у 1992-м. Там сказана, што сама па сабе сексуальная арыентацыя не разглядаецца як расстройства. Адмена дыягназу не азначае, што ўсе гомасексуальныя ва ўсіх адносінах здаровыя і яны не могуць мець ніякіх псіхічных адхіленняў. Размова ідзе толькі пра тое, што сама сексуальная арыентацыя, як пол або раса, больш не лічыцца паталагічнай і не мае патрэбы ў абавязковым лячэнні. Калі ж суб'ект перажывае душэўныя пакуты ад «анамальнай», з яго пункту гледжання, палавой цягі — яму патрабуецца псіхатэрапеўтычная дапамога.

Да пачатку 1980-х у ЗША і Еўропе стаўленне да гомасексуалаў становіцца спакойным. Першай у 1989 годзе аднаполыя «зарэгістраваныя партнёры» ўзаконіла Данія. Затым Нарвегія, Швецыя, Ісландыя, Грэндландыя, Фінляндыя, Германія, Францыя і Бельгія ўнеслі ў грамадзянскае права паняцце «накт грамадзянскага сапідэрнасці», які могуць заключыць паміж сабой «двое дарослых рознага полу або аднаго полу для рэгулявання іх сумеснага жыцця». У 2001 годзе Нідэрланды сталі першай і свецка дзяржавай, якая дазволіла аднаполым парам мець абсалютна такія ж правы на заключэнні шлюбу, як і разнаполым.

Персона

«ЛЯЛЬКУ» РАЗУМЕЮЦЬ БЕЗ ПЕРАКЛАДУ,

або Як былы ліцейшчык стаў лялечнікам

«Беларускі тэатр «Лялька» — адзін з культурных «брандаў» не толькі Віцебска, але ўсёй краіны. Нядаўна творчы калектыў адсвяткаваў 30-ю гадавіну пэнальнай працы дзеля мастацтва і гледчага. Тэатр шмат разоў атрымліваў Гран-пры на міжнародных конкурсах. У яго рэпертуары ёсць спектаклі і для дарослых. Адзін са стваральнікаў тэатра, нязьменны мастацкі кіраўнік, заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь Віктар КЛІМЧУК сёлета адзначыць 70-гадовы юбілей.

Як Джэк Васмёркін: з Амерыкі — за шчасцем...

Будучы лялечнік нарадзіўся ў Брэсцкай вобласці, у вёсцы Сіманавічы Драгінскага раёна. Быў малодшым з 12 дзяцей у сям'і. — Бацька мой, Ігнацій Якаўлевіч, калі яму было каля 26 гадоў, вярнуўся на радзіму са Штатаў, куды з'ехаў з братам. Ён скончыў школу і жыў у Чыкага. Працаваў на прадпрыемстве, дзе шмат галаўняў уборы, — распавядае суразмоўца.

Каняна чалавек у яго роднай вёсцы. Ажаніліся, працавалі старанна на зямлі і жылі багата. Мелі вялікі дом, 100 гектараў зямлі — дужа вялікі ўчастак і па сённяшніх мерках. Побач быў цудоўны бярэзавы гаі. Калі была тэрыторыя Польшчы ўвайшла ў склад савецкай Беларусі, бацьку раскулачылі. Каня — у калгасны статак, гаспадарчыю забудову — пад агупняны патрабы. Ігнацій Якаўлевіч стаў працаваць у калгасе. Памёр на 63-м годзе жыцця. З Брэстчыны ўдава з дзецьмі пераехала ў Краснадарскі край.

Слова «любюў» гаварыць з акцэнтам

Да пераезду Віктар хадзіў у беларускамоўную школу, і ў Расіі яму праз гэта цяжка было вучыцца. Ды і аднагодкі з яго пасмейваліся.

— Я па-беларуску гаварыў, напрыклад: «любюў», «кучаравая». І не разумееў, што па-руску гэта няправільна. На Кубані скончыў 9-ты клас. Потым вучыўся ў вярчэнай школе. Мне там падабалася, бо вельмі добрыя былі выкладчыкі, а вучні атрымлівалі адукацыю не для атэстата. Шмат, дарчы, было вучняў. Нават быў клас пад літарай «Ж». Потым паехаў у Таганрог — вучыцца на фармоўчыка-ліцейшчыка ў ПТВ. Аднак з малых гадоў марыў пра акцёрства. Разумеў, што з-за акцэнта не возьмуць, — успамінае Віктар Клімчук.

Хлопец не здраціў сваёй мары. Дзеля яе ажыццяўляў шмат працаў над сабой. У прыватнасці, каб «забыць» беларускую мову. Спачатку не шанцавала. Няўдала паступаў «на артыста» ў Саратаве і Маскве. Калі 1,5 года вучыўся ў студыі пры тэатры імя Чэхава ў Таганрогу.

У гэты час у Валгарадзе ў тэатры лялек аб'явіў набор кандыдатаў для вучобы і працы. Клімчука ўзялі, хаця было 10 прэзандантаў на кожнае месца.

Вышэйшую рэжысёрскую адукацыю атрымаў у цяперашняй Самары. Вучыўся ў Куйбышаўскай дзяржаўнай інстытуце культуры на драматычным аддзяленні.

— Мой настаўнік з вялікай літары — Пётр Львовіч Манастырскі, народны артыст СССР. Менавіта пад яго кіраваннем самарскаму тэатру надалі званне «академічна». Рэжысёр ён выдатны і педагог ад Бога. Удзячны і яго ма-

Тэма заробку акцёраў аказалася сумнай. Большасць думаюць, што акцёр — элітна прафесія, якая адпаведна аплатаецца. Аднак у рэальнасці гэта каля 3,5 мільёна недэманіраваных рублёў у месяц. Мужчыны падпрацоўваюць на мантажы абсталявання і дэкарацыі. Гэта дадае да заробку менш за 2 мільёны. Таму нехта ў свабодны час выкладае, нехта выступае на розных мерапрыемствах. Круціцца як могуць.

— Як тут не сказаць пра магію тэатра? Яна ёсць! Тэатр не адпускае! Паверце, на сцэне заўсёды адбываецца нешта дзіўнае. Аднойчы акцёр, якога даўно ведаю і які шмат разоў іграў у тым спектаклі, у пэўны момант «растварыўся» ў вобразе. Міміка зусім іншая, вочы. Калі б акцёры працавалі толькі дзеля грошай, быў бы дэфіцыт кадраў. А ў нас цяжкі няма. Звальняюцца толькі па сямейных абставінах.

Гледачы не раз прызнаваліся ў тым, што тэатр змяніў іх жыццё. Актрыса здавала экзамен на кіраванне аўтамабілем. Інструктар прызнаўся ёй, што яго сын, а яму гадоў 6-7 было, «не успрымаў бацькоў». Павышаў голас, не слухаўся. Аднойчы убачыў спектакль «Хлопчык-зорка» і перамяніўся. Папрасіў зноў прывесці яго на гэты спектакль. Стаў выказваць любоў да маці і таты.

Да Віктара Клімчука часам падыходзяць незнаёмыя людзі і дзюкаюць за жывое мастацтва і шчырасць. І толькі аднойчы Клімчук пачуў «напрок»: чаму спектакль не на рускай мове? Дарэчы, за мяжой тэатр выступае без перакладу.

Асабіста мне аднойчы давалося стаць «ахвярай Карабаса»: рэжысёр прымушваў напрыканцы спектакля заплакаць. Добра, што ў зале было цёмна, і мае дзеці гэтага не заўважылі. А можа, трэба было?

Тэатр узвышае...

— Дзяржава павінна аддаваць належнае інстытуту тэатра. Апошні фарміруе і ўзвышае чалавека, які высокая літаратура, і музыка. Тут ён падпіскоўваецца духоўнасцю, знаходзіцца ў храме мастацтва. Глядач у тэатры працуе душой, эмоцыямі. Ён і павінен працаваць, а не «сеці» тое, што даюць... Што можа пакінуць карговы серыя? Ну, разбярэцца глядач: хто каму радзіа, хто каго падмануў, забіў. Але гэта не ўзабагадзі душу, не прымушвае супрацьстаяць. Я — романтик, які верыць у сілу сапраўднага мастацтва, — разважае рэжысёр.

Яго жонка працавала ў праектнай арганізацыі. Сыны сёння — у «Ляльцы». Міхал — артыст і рэжысёр. Летась адбылася прэм'ера яго цудоўнага спектакля «Горад клоўна Пліка». Старэйшы сын — Аляксандр — загадчык мастацка-пастаноўчай часткі.

Хобі мастацкага кіраўніка — прыводзіць адзенець у ідэальны стан. Ён можа, напрыклад, звузіць штаны, шмат чаго яшчэ... Але «Лялька» не пакідае часу на гэта, які на адпачынак.

Лабараторыя мастацтва

Віцебскі лялечнік ставіць спектаклі і ў іншых тэатрах. Яго высокая энэргія ў Сербіі, Балгарыі, Польшчы, Расіі, Украіне. Часта запрашаюць у журы міжнародных фестываляў. Сёлета на «Славянскім базары ў Віцебску» падчас «круглага стала», арганізаванага Міністэрствам інфармацыі і Выдавецкім домам «Звязда», Віктар Клімчук прапанаваў стварыць «тэатр лабараторыі» з удзелам крытыкаў, рэжысёраў, акцёраў. Каб яны абмяркоўвалі сучасныя тэндэнцыі ў мастацтве, рабілі даклады пра творчыю спадчыну. Каб па выніках гэтай працы, калектыўнага «магавога штурму», выходзілі цікавыя кнігі.

«Лялька» — гаспадыня праекта «Лялечны квартал» на «Славянскім базары» — можа даць свае сцэны для такіх «лабараторыяў».

Аляксандр ПУКШАНСКІ. pukshanski@zviazda.by

МАЛІТВА ЗА ТВОРЦАЎ

На Лунінецчыне адбылося XXV літаратурнае свята памяці рускага паэта Аляксандра Блока і даследчыка палескага перыяду яго жыцця Мікалая Калінковіча

Другі год запар сустрача краязнаўцаў і аматараў прыгожага пісьменства становіцца важнай часткай злёту праваслаўнай моладзі «Маранафа». Сёлета 48 юных прыхаджан сямі прыходаў Пінскага і Лунінецкага благачынняў у суправяджэнні 12 дарослых тры дні правялі на беразе жамчужных Палесся. Цяпер могуць адрасаваць навакольным жартоўны верш Пімена Панчанкі:

«Вы былі на Белым возеры ці не? Не былі? Дык не кампанія вы мне!»

Нягледзячы на тыповасць назвы, наша возера Белае — адно з двух у Беларусі (разам са Швейцарыяй у Караліцкім раёне) з рэліктавай раслінай лабеля Дортмана, што ахоўваецца нават у Еўрапейскім саюзе. На сасне ў зялёным бары, што акружае блакітнае люстра, прымацавалі ікону Хрыста Збавіцеля, каля якой чыталі ранішняе і вярочнае правылі. Але маліты гучалі не толькі каля абраза Госпада, — сама навакольная прырода была іконай, да якой у думках звярталіся з просьбай аб захаванні творчынна Божага...

Сумесным намаганнем педагогаў і святароў былі праведзены разнастайныя — духоўныя, экалагічныя, аздораўленчыя, спартыўна-турыстычныя —

меракрыемствы. Патрыятычнае выхаванне чыровай ніткай злучала складнікі праграмы. Успалі кветкі да помніка вёсцы Белае Возера, якая 19 студзеня 1944 года была знішчана фашыстамі і не адноўлена пасля вайны. У Луніне ўшанавалі памяць загінуўшых лётчыкаў Першай сусветнай вайны, якія пахаваны на пагосце.

Пасля святочнай літургіі, якую правёў архіепіскап Пінскі і Лунінецкі Сірыян у служэнні духавенства, на двары Свята-Барыса-Глебскага храма разгарнулася літаратурнае свята. Нагадалі аб 100-годдзі прыезду ў нашы мясціны на вайсковую службу Аляксандра Блока (гэты факт ён занатаваў у сваім дзённымі, а ў наш час падзея адлюстравана мармуровай дошкай на будынку чыгуначнай станцыі Лоўча). Пазнаемліва з кнігай «Палескія дні Аляксандра Блока», якую напісаў пісьменнік-зямляк Мікалай

Калінковіч (1950—1990). Абодва творцы завяршылі зямны шлях летам (адпаведна 7 жніўня і 24 ліпеня). Літаратурнае віктарыну, прысвечаную адметным падзеям і жыццю рускага паэта і пісьменніка-земляка правяла бібліятэкар з Луніна Лідзія Кірылаўна Цімашэва, а пераможцам яе стаў гімназіст Цімафей Хоміч (Пінск).

Разам з дарослымі дзеці ўшаноўвалі памяць князёў Барыса і Глеба — першых святых мучанікаў Рускай Праваслаўнай Царквы. На працягу ўжо больш як тысячгадоў яны застаюцца прыкладам самаахвярнасці дзеля яднання Айчыны. Патрыятызмам прасякнута творчасць Аляксандра Блока і Мікалая Калінковіча, імёны якіх натуральна ўпלטаліся ў агульную малітву за адных роднай зямлі людзей...

Таццяна КАНАПАЦКАЯ. Фота аўтара.

Сугучка

Песні хваляванняў і маладосці

Ван Гачжэнь — паэт, якога зараз у Кітаі ведаюць літаратурна ўсе. Такім моцным быў яго узлёт у 1990-я гады. На жаль, ён рана пайшоў з жыцця.

21 мая 1990 года выйшла ў свет першая паэтычная кніга Ван Гачжэня «Хваляванні маладосці». З гэтага ж часу і пачалося ўзвышэнне ярыкага, самабытнага паэта. Літаратурна за некалькі гадоў тыраж перавыданай кнігі дасягнуў 150 тысяч (!) экзэмпляраў. Уражвае, пагадзіцеся? У кастрычніку 1990 года — новая кніга: «Норавы маладосці». Дарэчы, тыраж яе перавыданай уражвае не

менш — 140 тысяч экзэмпляраў. З часам кітайскага чытача захопіў цяры праект — дзевяцітомная серыя «Пазія Ван Гачжэня», якая з'явілася дзякуючы намаганням выдавецтва «Ю!».

Сцяры ШЫЧКО.

Пераклад з кітайскай Таццяны СІВЕЦ.

Хто каго?

«ВО БРАТКІ, Я РОБУ МАЮ: ВЕК НАСІЦЬ І НЕ ЗНАСІЦЬ!..»

Што было, было. Адна жанчына вырашыла жыццё змяніць: усё чыста кінула — падалася ў свет, прычына з новым мужам. Што заставалася старому? Ды, вядома ж, — падацца ўслед. Праўда, не за ёю. Ён адзін (на шчасце ці на жаль — хіба разбярэш?) паехаў у вёску. Думаў — на нейкі час. А выйшла...

Значыць, хаціна — якая-нікая — у гэтага чалавека была. Ён узяўся парадна вядоўці: дзе сваімі рукамі, а дзе і чужымі нешта пераклейваць, фарбаваць, мяняць мэблю, палы... Пакуль шчыраваў, вёска за ім назірала ды памалагла пакрысе — у асноўным параднамі. Але і справы таксама былі: нехта рэштунку па-чынаў, нехта — ад знаёмых каровы» малако з тварогам прыносіў... Адзін мужык чорнага катка падаўраў (а то, скажаць, мышы заядуць), другі — сабакчу (а то, маўляў, што

гэта за дом без вартуніка: так і абакраціць могуць). Але ж найбольш заезджага ўраўзі трэці. Той без нічога-нічога да ягонай хаты трактар падагнаў, і пакуль гаспадар у крэме быў, — задзькаваў агарод. Скажаць: «Усё, можаць бульбу садзіць», «Навошта? Я за сімю мяшча не з'ядаю. Мне праціць будзе купіць», — стаў бараніцца дабраселі... Чым вельмі абурў яго: «Вы паглядзіце на яго! — прапанаваў той Бог ведае каму і сам утаропіўся першым. — Мы тут дурныя ўсе да аднаго, мы бульбу садзім, а ён — дык разумны: ён не будзе!»

Што пасля гэтага заставалася рабіць? Ну вядома ж: пасадзіў той заезджы бульбу, потым, «як усё», баранаваў, абганяў, акучваў, палюў, збіраў «скавародскіх» жукоў... Але ж не без толку: урадзіла ягоняя картопля! Канае ўжо, са смакам ёсць (бо сваі!), склеп для яе ж будзе. Больш за тое, задумваецца, можа, і прадуа купіць парасят, калі ёсць чым карміць?

Карацей, «прапаў» чалавек — прынамсі, для горада. А вёска — рада, бо, што казаць, на ўліку там кожны добры чалавечка, кожная новая сям'я. Вось і гэтага, так бы мовіць, «энергетыка» (кінцы вочкам на верхніх дзьмак. — Аўт.), вяскоўцы цэпла прынялі. «Здзіўлі ён мяне, — прызнаецца, у прыватнасці, спадарыня Галіна Пятроўская са Смагоншчыны: — Столькі друма маю! У мяне вось муж і тры сыноў, і то столькі не насеклі. Значыць, па-шчасліва нейкай жонцы:

Добра Коля друціць коле! На падворачку кладзе... Хто за Колю замуж пойдзе Той змай не прападзе! За гэтым Колям — як выглядае — не прападзе... ніколі, бо ён мала таго, што друо насек (на сем зім), ён жа яшчэ і зямлю ўзровае. А значыць, будзе, магчыма, бульбу садзіць (з усімі адсюль наступствамі — у выглядзе... параста)? Дарэчы, тая ж спадарыня Пятроўская згадвае ў сваім лісце, як

некалі трапіла з 'эзд настаўнікаў, як сустрэла там сваю аднагрупніцу Лену. «Даўно мы з ёй не бачыліся — мелі аб чым пагаварыць, — піша спадарыня Галіна. — У яе, расказала, памёр першы муж, яна выйшла за другога, якога некалі вельмі кахала. «Ну і каторы ж лепшы?» — папыталася я ў Лену. І ў адказ пачула: «Цяжка сказаць, бо свайго першага, я не вельмі і любіла, але ж дзяцей яго, а яшчэ, ці паверыць, сем гадоў яны дварамі грубку паліла! Рукасты быў, працяўнік. А з гэтым, з другім...»

З другім, як падалося, да месца будучы радкі спадарыні Алены Кулік з Валожыншчыны: Працы многа на падворку, Без мужчыны — цяжка жыць... З «Брэстэnergа» кліч Міколку Каб араць, калюць, касіць... Мала верагодна ў тым, што прадпрыемства, якое забяспечвае цяплом і святлом не толькі сваю вобласць, але і суседнія (нават замежныя), аказвае паслугі па нарыхтоўцы сена і друо... А з іншага боку — пра заўтрашні дзень трэба думаць усім. А значыць, грэх не пагадзіцца са спадаром Віктарам Трайкоўскім з Мінска:

Даражюць нафта, газ, Бо запасы — у бок змяняння... Дык мо гарай стаць у нас З ацяпленнем, ацяпленнем? Хвалюванне — без прычын, «Брэстэnergа» ўжо гатова: Прапануе ўсім мужчын, Сілу раць, вятроў і дрывы. Хвала прадбачлівым, як той кажаў! Але ж мае рацыю і спадар Васіль Мірончык з Бабруйска: Як ты, браце, ні старайся, Ад марозу — не ўцячы: На «...энерга» спадзявайся, Але ж друціць і сам сячы! Кажуць, дарэчы, што найлепей — сукаватыя, бо яны двойчы грэюць: першы раз — пакуль коледж іх і другі — калі гараць. Шкада толькі (ва ўсякім разе спадарыні Любові Чыгрынавай з Мінска), што энэргетык гэты адзін грэецца, што дапамогі яму няма: У Пятровіна кабету Не падымеш да абеду...

Каб раней ён гэта знаў, Замуж ішоў б узяў! Але ж і цяпер страчана, магчыма, не усё? Парада — з таго ж канверта:

Ты пастаў у баразне Паўлітровачкі са дзве. Не пастаўе і міргнуць, Як «сяброўкі» набягуць. І дапамогуць? Ці ўсё ж перашкоджаць? А зрэшты, — тут не пра жанчын, тут...

«Не ведаю, як хто, а я на апошнім дзідмку ўбачыў самага тыповага беларуса, — піша спадар Гаўрыш з Чавусоў. — Якраз ён і дманструе нашу справядлівасць і разлік на ўпсалня сілы, наша імкненне быць незалежнымі».

Менавіта гэтыя рысы — як трэба разумець — і «прадыктавалі» наступныя радкі: Есць сумненнўя трохі ў нас, Што ратунак — толькі газ. А таму ў Яся друо Аж на некалькі гадоў, Тона бульбы ў агародзе, Хлеў, дзе ходзяць «кумлячкі»... З крэмы ж —

соль, запалкі і годзе. Крызіс нам — да лямпачкі! Гэтаму Ясю, яго жонцы, можа, і сапраўды? У дзяцей іх таксама шанцы ёсць — і ў тых, што дапамагаюць бацькам, і ў тых, што не... Аб чым, дарэчы, хораша пішуць сужэнцы Ніна ды Іван Астроўскія з Мінска.

Палгядзі, які размак: Ясь на хутары шчыруе, Пакуль дзеці ў гарадах Жываты сабе гадуюць. Яны ездзяць да бацькоў Хіба ўзімку, хіба потым, Каб набраць сёмы «дароў», Што здабыты сёмым потам. Што казаць, дзеткі такія ёсць, прычым іх — нямаля: Гарадскім лягчэй жывецца — Есць святло, прадукты, газ! Скуль вось гэта усё бярыцца, Вам не кожны дасць адказа, — пішуць пра іх сужэнцы Астроўскія.

рынава, — муж працаваў механі-затарам, яго жонка — ветурачом. Трохі няроўны шлюб... Ва ўсякім разе свяржкоў часам казалася сваёй адукаванай нявестцы: «Хай бы вы Колю што з адзежы купілі, можа, касцюм які-ніякі?» «А навошта ён яму трэба? Куды насіць, — фір-кала інвестка. — У будні ён цэлымі днямі на працы, а ў выходныя дома работы хапае. Я яму на складзе аж дзве спляючкі ўзяла».

Гэты дыялог, які трэба разумець, і падказваў спадарыні Чыгрынавай досыць сумныя радкі: Янку свята, Янку будзень — Боты ды спляючка... Але ў жонкі яго будзе Модная абноўка!

А зрэшты, адно хоча сёбе, другі тое, што любіць, гадзю, а хто агуркі. Чытай: ёсць людзі, якім тую ж спляючку дзімаць не хочацца, бо зручней, бо прыгожар, па фігуры. Вось і мужчына са здымка (па-водле спадарыні Чыгрынавай) толькі выглед рабіць, што працуе, што дрывы сячэ ды грады арэ, а на самай справе ён рэкламу робіць, абы яму на ўвесь свет:

Во, браткі, я робу маю! Век насіць і не знаёсці! Як паслужыць мне да... раю Дык і там буду фарсіць! Во які камплімент — сваёй фірме ды тым шаўцам-дзызайнерам, што касцюм стварылі. Адзінае на ўваходзе ў той рай могуць праблема ўзімку. Спытаноць апосталы: «Скуль, чалавечка?» Ён на абцасях крутнецца, спіну пакажа — чытайце, маўляў: «Брэстэnergа». «А хіба ж гэта не беларускі горад, не беларускае прадпрыемства?» — здзіўлена «памяжнікі». «Беларускія». — «А чаму ж тады не па-беларуску напісана?»

Спытаноць так і, магчыма, не ў рай накіроўчы, а... назад на зямлю, каб памыліць выправіць. Глядзіш, і затрымаецца на гэтым свеце, і пажыве яшчэ, папрацуе на зямлі і ў «Брэстэnergа»... «Я доўга думаў,

Фота Антона КІЕЛІЧУКА

Фота Антона КІЕЛІЧУКА

ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА

Наименование	Характеристика
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 400/С-46318 (назначение – здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ, наименование – склад), площадью 273,0 кв.м, расположенное по адресу: г. Гродно, ул. Эзерское шоссе, 12. Составные части и принадлежностей: три склада, асфальтобетонное покрытие, ограждение бетонное, ограждение деревянное, ворота металлические
Земельный участок, на котором расположен объект	Кадастровый номер 4401000000200592, площадью 0,0632 га (назначение – строительство и обслуживание здания) по адресу: г. Гродно, ул. Эзерское шоссе, 12
Начальная цена продажи	78 700 руб. (семьдесят восемь тысяч семьсот рублей) с учетом НДС
Сумма задатка	3 835 р. (три тысячи восемьсот тридцать пять рублей)
Условия оплаты	Возможно предоставление рассрочки платежа сроком на 3 года с уплатой первоначального взноса в размере 20% от договорной стоимости и погашением оставшейся суммы ежемесячно равными долями не позднее 30-го числа месяца, начиная с месяца, следующего после заключения договора купли-продажи. До момента полной оплаты имущество находится в залоге у продавца. Право собственности переходит к Покупателю после передачи объекта и государственной регистрации данного права в РУП «Гродненское агентство по государственной регистрации и земельному кадастру»

Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Характеристика
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Изолированное помещение, инв. № 400/С-5569 (назначение – административное помещение, наименование – административное помещение), площадью 165,3 кв.м, расположенное по адресу: г. Гродно, ул. Лермонтова, 8
Начальная цена продажи	118 800 р. (сто восемнадцать тысяч восемьсот рублей) с учетом НДС
Сумма задатка	5 940 р. (пять тысяч девятьсот сорок рублей)

Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Характеристика
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16320 (назначение – здание неустановленного назначения, наименование – цех торгового оборудования), площадью 1379,0 кв.м
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16327 (назначение – здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ, наименование – склады разных товаров), площадью 610,4 кв.м
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16328 (назначение – здание специализированное для производства продуктов питания, включая напитки, и табака, наименование – напитокный цех), площадью 988,2 кв.м
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-9103 (назначение – здание специализированное коммунального хозяйства, наименование – здание котельной), площадью 648,6 кв.м
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16328 (назначение – здание многофункциональное, наименование – токарный цех, клуб), площадью 580,0 кв.м
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16329 (назначение – здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ, наименование – склады), площадью 282,0 кв.м
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16331 (назначение – здание неустановленного назначения, наименование – карамельный цех), площадью 274,0 кв.м
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16333 (назначение – здание специализированное коммунального хозяйства, наименование – станция перекачки), площадью 60,0 кв.м
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16336 (назначение – здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ, наименование – склады), площадью 383,0 кв.м
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16337 (назначение – здание административно-хозяйственное, наименование – административное, швейный цех, проходная, вешовая), площадью 1675,8 кв.м
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16527 (назначение – здание неустановленного назначения, наименование – пилорамный цех), площадью 233,7 кв.м
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16748 (назначение – здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ, наименование – склад), площадью 307,4 кв.м
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16749 (назначение – здание специализированное для обработки древесины и производства изделий из дерева, включая мебель, наименование – пилорама), площадью 119,0 кв.м
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16750 (назначение – здание специализированное коммунального хозяйства, наименование – водонапорная башня), площадью 0,2 кв.м
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16847 (назначение – здание неустановленного назначения, наименование – здание пищевого цеха баз, склады, котельной), площадью 1501,9 кв.м
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16967 (назначение – сооружение специализированное коммунального хозяйства, наименование – сеть фекальной канализации (напорная), протяженность 2835 м.п.)
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16968 (назначение – сооружение неустановленного назначения, наименование – ограждение), протяженность 1498,6 м.п.
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16970 (назначение – сооружение неустановленного назначения, наименование – благоустройство)
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16970 (назначение – сооружение неустановленного назначения, наименование – сеть бытовой канализации (безнапорная), протяженность 810,0 м.п.)
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16971 (назначение – сооружение неустановленного назначения, наименование – водопровод хозяйственный), протяженность 488,0 м.п.
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16972 (назначение – сооружение специализированное энергетика, наименование – наружные сети электроснабжения), протяженность 1434,15 м.п.
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16973 (назначение – сооружение неустановленного назначения, наименование – газораспределительная сеть), протяженность 777,8 м.п.
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16974 (назначение – сооружение неустановленного назначения, наименование – наружные сети связи), протяженность 378,8 м.п.
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16975 (назначение – сооружение неустановленного назначения, наименование – наружные сети связи), протяженность 378,8 м.п.
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16976 (назначение – сооружение неустановленного назначения, наименование – паропровод), протяженность 319,2 м.п.
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16977 (назначение – сооружение неустановленного назначения, наименование – водопровод хозяйственный), протяженность 488,0 м.п.
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16972 (назначение – сооружение специализированное энергетика, наименование – наружные сети электроснабжения), протяженность 1434,15 м.п.
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16973 (назначение – сооружение неустановленного назначения, наименование – газораспределительная сеть), протяженность 777,8 м.п.
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16974 (назначение – сооружение неустановленного назначения, наименование – наружные сети связи), протяженность 378,8 м.п.
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16975 (назначение – сооружение неустановленного назначения, наименование – наружные сети связи), протяженность 378,8 м.п.
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16976 (назначение – сооружение неустановленного назначения, наименование – паропровод), протяженность 319,2 м.п.
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 401/С-16977 (назначение – сооружение неустановленного назначения, наименование – водопровод хозяйственный), протяженность 488,0 м.п.

Адрес	Характеристика
г. Скидель, ул. Интернациональная, 58	Кадастровый номер 440200000020020, площадью 0,2800 га (назначение – земельный участок для обслуживания здания цеха торгового оборудования) по адресу: г. Скидель, ул. Интернациональная, 58. Земельный участок имеет ограничения (обременения) прав в использовании: земли, находящиеся в водоохранных зонах водных объектов вне прибрежных полос, код – 2, площадью 0,2800 га
Начальная цена продажи	600 760 р. (шестьсот тысяч семьсот шестьдесят рублей) с учетом НДС
Сумма задатка	30 038 р. (тридцать тысяч тридцать восемь рублей)
Условия оплаты	Возможно предоставление рассрочки платежа сроком на 5 лет с уплатой первоначального взноса в размере 20% от договорной стоимости и погашением оставшейся суммы ежемесячно равными долями не позднее 30-го числа месяца, начиная с месяца, следующего после заключения договора купли-продажи. До момента полной оплаты имущество находится в залоге у продавца
Продавец	Гродненский городской филиал общепитового общества, 230001, г. Гродно, ул. Суворова, 298, 52-02-88 Гродненский филиал
Организатор торгов	РУП «Институт недвижимости и оценки», г. Гродно, ул. Врублевского, д. 3, каб. 209, тел.: 45-05-38, 41-98-32
Условия аукциона	По договоренности сторон
Условия оплаты	По договоренности сторон
Срок заключения договора купли-продажи	Не позднее 20 рабочих дней с момента подписания протокола аукционных торгов
Номер р/с для перечисления задатка	Р/с: 301 257 917 0017 в Дирекции ОАО «Белинвестбанк» по Гродненской области БИК 153001739, УНП 500833225

К участию в аукционе допускаются физические лица, индивидуальные предприниматели и физические лица, подавшие организатору аукциона в названный в установленном порядке на аукцион документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, с удостоверенным переводом на белорусский или русский язык. В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласен приобрести предмет торгов по названной аукционистом цене. Данный участник объявляется победителем торгов. Если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие в нем подано только одним лицом, предмет аукциона продается этому лицу при его согласии по начальной цене, увеличенной на 5 процентов.

Объявление о проведении первого аукциона было размещено в газете «Звезда» от 09.06.2016 г.

Заявления на участие в аукционе принимаются по адресу: г. Гродно, ул. Врублевского, 3, каб. 209, с 8.30 до 17.30 (понедельник – четверг) и с 8.30 до 16.30 (пятница).
Последний день приема заявлений – 24 августа 2016 г. до 15.00

Телефон для справок: 45-05-38 – Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки», дополнительная информация: http://grodnoinfo.by/

Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки»

ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА

Наименование	Характеристика
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 420/С-49059 (назначение – здание специализированное для обработки древесины и производства изделий из дерева, включая мебель, наименование – здание мастерской), площадью 318,5 кв.м, расположенное по адресу: г. Лида, пр-т Победы, д. 126, корп. 6;
Земельный участок, на котором расположен объект	Кадастровый номер 4402000000200382 (назначение – здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ, наименование – склад), площадью 336,0 кв.м, расположенное по адресу: г. Лида, пр-т Победы, д. 126, корп. 4;
Начальная цена продажи	15 600,00 р. (пятнадцать тысяч шестьсот рублей) с учетом НДС
Сумма задатка	1560,00 р. (одна тысяча пятьсот шестьдесят рублей)
Продавец	Мостовский филиал Гроднооблпотребсоюза, 231600, г. Мосты, ул. 30 лет ВЛКСМ, 1, тел./факс 8-0115-15-325-22
Организатор торгов	РУП «Институт недвижимости и оценки», г. Гродно, ул. Врублевского, д. 3, каб. 209, тел.: 45-05-38, 41-98-32

Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Характеристика
Наименование и краткая характеристика объекта, адрес расположения	Капитальное строение, инв. № 420/С-49064 (назначение – здание специализированное для обработки древесины и производства изделий из дерева, включая мебель, наименование – пилорама), площадью 272,8 кв.м, расположенное по адресу: г. Лида, пр-т Победы, д. 126, корп. 5;
Земельный участок, на котором расположен объект	Кадастровый номер 441300000012000231 (назначение – обслуживание производственной базы), площадью 2,0019 га, расположенный по адресу: г. Лида, пр-т Победы, д. 126
Начальная цена продажи	634 079,16 р. (шестьсот тридцать четыре тысячи семьдесят девять рублей шестнадцать копеек) с учетом НДС
Сумма задатка	63 407,92 р. (шестьдесят три тысячи четыреста семь рублей девятнадцать копеек)
Условия аукциона	Без условий
Обременения со стороны 3-х лиц	в виде ареста (капитальное строение с инв. № 420/С-49059) – 143,2 кв.м – по 31.08.2016 г.; – 128,3 кв.м – по 31.08.2016 г.; – 47 кв.м – по 31.08.2016 г.
Продавец	ОАО «Лидский комбинат бытовых услуг» 231300, г. Лида, ул. Советская, 239, тел. 8-0154-60-84-01
Организатор торгов	РУП «Институт недвижимости и оценки», г. Гродно, ул. Врублевского, д. 3, каб. 209, тел.: 45-05-38, 41-98-32
Условия оплаты	Не позднее 20 рабочих дней с момента подписания протокола аукционных торгов
Срок заключения договора купли-продажи	Р/с: 301 257 917 0017 в Дирекции ОАО «Белинвестбанк» по Гродненской области, код банка 153001739, УНП 500833225
Номер р/с для перечисления задатка	Аукцион состоится 29 августа 2016 г. в 11.00 по адресу: Гродненская область, г. Гродно, ул. Врублевского, 3, 209

К участию в аукционе допускаются физические лица, юридические лица и индивидуальные предприниматели, подавшие организатору аукциона в названный в установленном порядке на аукцион документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, с удостоверенным переводом на белорусский или русский язык. В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласен приобрести предмет торгов. Данный участник объявляется победителем торгов. Если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие в нем подано только одним лицом, предмет аукциона продается этому лицу при его согласии по начальной цене, увеличенной на 5 процентов.

Объявление о проведении первого аукциона было размещено в газете «Звезда» от 11.06.2016 г.

Заявления на участие в аукционе принимаются по адресу: г. Гродно, ул. Врублевского, 3, каб. 209, с 8.30 до 17.30 (понедельник – четверг) и с 8.30 до 16.30 (пятница).
Последний день приема заявлений – 23 августа 2016 г. до 15.00

Телефон для справок: 45-05-38, 41-98-32 – Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки», http://grodnoinfo.by/

№ лота	Наименование лота	Начальная цена лота (без НДС), руб.	Шаг торгов, руб.	Задаток для участия в торгах, руб.
1	Лечебно-профилактический корпус, инв. № 600/С-41842, 1982 г.п., площадью 2549,5 м ² по адресу: Минский р-н, Острошицко-Городокский с/с, р-н аг. Острошицкий Городок, на земельном участке с кадастровым № 623685200001000513 площадью 1,4240 га на праве аренды сроком до 2044 г.	270 715, 50	13 535,78	27 071,55
Продавец	ООО «Стройснабкомплект»			
Организатор торгов	ООО «Юридическая компания Аспект»			
Место проведения торгов	г. Минск, ул. Ольшевского, д. 22, пом. 6, оф. 20 (минус 1 этаж)			
Дата и время проведения торгов	12.09.2016 в 11.00 часов			
Срок подачи заявок	по 08.09.2016 до 18.00 часов			
Порядок подачи заявок	организатору торгов по месту проведения торгов либо по адресу: 220050, г. Минск, а/я 85			
Срок внесения задатка	по 08.09.2016			
Реквизиты для оплаты задатка	Получатель – ООО «Стройснабкомплект», 220037, г. Минск, ул. Козлова, 24а, р/с 3012322110132 в ЗАО «Банк ВТБ» (Беларусь), г. Минск, ул. С. Цеткин, 51, код 108, УНП 190794842			
Условия торгов:	Копии кредитных документов вместе с выпиской из торгового реестра страны их учреждения (выданный не ранее шести месяцев до даты подачи заявления) или иным равнозначным доказательством юридического статуса в соответствии с законодательством страны учреждения, доверенность на своего представителя, легализованные в установленном порядке, с нотариально удостоверенным переводом на русский язык; – индивидуальный предприниматель: копия свидетельства о государственной регистрации и подписанного для заверения копии организатором аукциона; – представитель гражданина Республики Беларусь, индивидуального предпринимателя: нотариально удостоверенная доверенность; – представитель иностранного физического лица, индивидуального предпринимателя (нерезидент Республики Беларусь): легализованные в установленном порядке доверенность с нотариально удостоверенным переводом на белорусский или русский язык; * победитель признается участником торгов, предложивший наиболее высокую цену;			
Получить дополнительную информацию о порядке проведения торгов можно по телефону:	+375 (44) 5886627, 8 (017) 2136699.			

Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки»

ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА

Наименование	Характеристика
Наименование объекта, краткая характеристика	Капитальное строение, инв. № 412/С-24197 (назначение – здание специализированное розничной торговли, наименование – заготовительный ларек), площадью 48,4 кв.м, расположенное по адресу: г. Мосты, ул. Кирова, 37А
Земельный участок, на котором расположен объект	Кадастровый номер 442050100006000382 (назначение – для обслуживания здания заготовительного ларька), площадью 0,0221 га, расположенный по адресу: г. Мосты, ул. Кирова, 37А
Начальная цена продажи	15 600,00 р. (пятнадцать тысяч шестьсот рублей) с учетом НДС
Сумма задатка	1560,00 р. (одна тысяча пятьсот шестьдесят рублей)
Продавец	Мостовский филиал Гроднооблпотребсоюза, 231600, г. Мосты, ул. 30 лет ВЛКСМ, 1, тел./факс 8-0115-15-325-22
Организатор торгов	РУП «Институт недвижимости и оценки», г. Гродно, ул. Врублевского, д. 3, каб. 209, тел.: 45-05-38, 41-98-32
Условия аукциона	Без условий
Условия оплаты	По договоренности сторон
Срок заключения договора купли-продажи	Не позднее 20 рабочих дней с момента подписания протокола аукционных торгов
Номер р/с для перечисления задатка	Р/с: 301 257 917 0017 в Дирекции ОАО «Белинвестбанк» по Гродненской области, код банка 153001739, УНП 500833225
Аукцион состоится 31 августа 2016 г. в 11.00 по адресу: Гродненская область, г. Гродно, ул. Врублевского, 3, 209	

К участию в аукционе допускаются физические лица, юридические лица и индивидуальные предприниматели, подавшие организатору аукциона в названный в установленном порядке на аукцион документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, с удостоверенным переводом на белорусский или русский язык. В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласен приобрести предмет торгов. Данный участник объявляется победителем торгов. Если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие в нем подано только одним лицом, предмет аукциона продается этому лицу при его согласии по начальной цене, увеличенной на 5 процентов.

Объявление о проведении первого аукциона было размещено в газете «Звезда» от 19.05.2016 г.

Заявления на участие в аукционе принимаются по адресу: г. Гродно, ул. Врублевского, 3, каб. 209, с 8.30 до 17.30 (понедельник – четверг) и с 8.30 до 16.30 (пятница).
Последний день приема заявлений – 25 августа 2016 г. до 15.00

Телефон для справок: 45-05-38, 41-98-32 – Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки», http://grodnoinfo.by/

22.08.2016 г. в 12.00 состоится внеочередное общее собрание акционеров ОАО «Полесьжилстрой».

ПОВЕСТКА ДНЯ:

- О совершении сделок общества.
- О единовременной выплате.

Местонахождение ОАО «Полесьжилстрой»: г. Брест, ул. Кижеватова, 60. Место проведения собрания: г. Брест, ул. Кижеватова, 60. Время регистрации в день проведения собрания: с 11.30 до 12.00. При себе необходимо иметь документ, удостоверяющий личность (для представителя акционера – доверенность).

С материалами собрания можно ознакомиться в рабочие дни, начиная с 15.08.2016 г. (с 14.00 до 16.00) по месту нахождения общества. Наблюдательный совет.

ИЗМЕНЕНИЯ В ПРОЕКТНОЙ ДЕКЛАРАЦИИ ООО «ДАТЧ СТАР»

«Многоквартирный жилой дом с подземной гараж-стоянкой (№1 по генеральному плану в квартале пр. Державинского – ул. Щорса – ул. Желтозерной) с объектами инженерно-технического обеспечения со встроенно-пристроенными объектами обслуживания населения 1-я очередь»

«Стоимость 1 кв.м жилого помещения для граждан, не нуждающихся в улучшении жилищных условий, на момент опубликования изменений в проектной декларации по договорам создания объекта долевого строительства составляет: 21 двухкомнатную квартиру площадью от 66 до 71 кв.м и 12 трехкомнатных площадью от 81 до 90 кв.м от 1050 до 1300 долларов США в 4 и 5 секциях. На предприятии действует система регулирования стоимости, зависящая от площади и условий оплаты строящегося жилого помещения».

Дополнительную информацию можно получить по адресу: г. Минск, ул. 3-я Щорса, 9, офис 505. Тел.: +375 44 53 43 000, +375 29 53 43 000.

Центр Промышленной Оценки

• Организация аукционов
• Оценка всех видов имущества

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА

Организатор аукциона	ЗАО «Центр промышленной оценки», г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом. 1703					
Продавец	ОАО «Минский комбинат хлебопродуктов», г. Минск, ул. Слесарная, 48					
Предмет аукциона	Магазин № 7					
Наименование	Магазин № 7	Здание специализированное организаций оптовой торговли, площадью 98,8 кв.м	Общая площадь	98,8 кв.м	Инвентарный номер	601С-13258
Адрес	Минская обл., Гогольский р-н, Острошицкий с/с, д. Бояры, ул. Центральная, д. 12	Составные части и принадлежности	Сарай	Сведения о земельном участке	пл. 0,0851 (га), предоставлен на праве постоянного пользования для обслуживания здания магазина №7. Ограничения: охранная зона линии электропередачи напряжением до 1000 вольт, пл. 0,005 га	Начальная цена с НДС 20% – 39 196 руб. 56 коп. (391 965 600 белорусских рублей)

Задаток 10% от начальной цены предмета аукциона в белорусских рублях перечисляется на р/с № 301234280010 в Дирекции ОАО «Белинвестбанк» по г. Минску и Минской области (адрес банка: г. Минск, ул. Коллекторная, 11), БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа – ЗАО «Центр промышленной оценки».

Срок подписания договора купли-продажи 15 рабочих дней после проведения аукциона

Условия оплаты предмета аукциона Если между продавцом и покупателем (победителем аукциона либо единственным участником аукциона, согласившимся приобрести предмет аукциона по начальной цене, увеличенной на 5%) в течение срока, установленного для подписания договора купли-продажи, не достигнута договоренность по срокам и о порядке оплаты за предмет аукциона, такая оплата должна быть произведена в течение 30 (тридцати) календарных дней после заключения договора купли-продажи

Порядок проведения аукциона, оформления участия в аукционе, определения лица, выигравшего аукцион, а также возмещения затрат и оплаты вознаграждения за организацию аукциона, оговорен в Условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.cpro.by

Организатор аукциона имеет право снять предмет аукциона с торгов в любое время до объявления его проданным без объяснения причин снятия

Дата и время проведения аукциона	13.09.2016 г. по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 5/2, пом. 1703, ЗАО «Центр промышленной оценки»
Дата и время окончания приема документов	12.09.2016 г. до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 5/2, пом. 1703, ЗАО «Центр промышленной оценки»
Контактные телефоны	+375 17-280-367; +375 29-317-95-42. E-mail: auction@cpo.by

РУП «Белтелеком» (Могилевский филиал) ПРОДАЕТ С АУКЦИОННЫХ ТОРГОВ находящееся в собственности Республики Беларусь и принадлежащее на праве хозяйственного ведения РУП «Белтелеком» изолированное помещение (помещение связи) с инвентарным номером 700/D-126018, расположенное по адресу: Могилевская область, г. Могилев, ул. Турова, 1-2,

КРОК НАСУСТРАЧ

У ТРЭЦІ ДЗЕНЬ АЛІМПІАДЫ НАШЫ СУАЙЧЫННІКІ БЫЛІ БЛІЗКІЯ ДА ПЕДЭСТАЛА

✓ Стралоц Ляў Чаргейка заняў 6-е месца ў фінальных спаборніцтвах па стральбе з пневматычнай вінтоўкай на дыстанцыі 10 м. Вынік беларуса ў фінале — 121,6 ачка. Ён скончыў барацьбу за медалі пасля пятага выстралу.

— Вядома, паспехам 6-е месца ў фінале назваць не паварочваецца язык, — кажа Ляў. — На вышальнай стадыі спаборніцтваў заўсёды хочацца выйграць. Але фінал — гэта такая справа, што прадказаць штосьці цяжка.

У кар'еры Чаргейкі гэта ўжо другая Алімпіяда, на Гульнях у Лондане ён таксама выступаў у фінале і стаў сёмым. Сёлетня спартсмен заваяваў срэбны медаль чэмпіянату Еўропы ў стральбе з пневматычнай вінтоўкай на дыстанцыі 10 м у камандным і асабістым першынствах.

Яшчэ адзін беларус, Віталь Бубновіч, на жаль, не змог прабіцца ў фінал. У кваліфікацыі ён паказаў толькі 17-ы вынік (622,9 ачка).

✓ У нашай зборнай па цяжкай атлетыцы адбылася замена. Станіслава Чадовіча, які мусіў выступаць у катэгорыі да 62 кг, замяняў цяжкавагавік Аляксей Мжачык. Аб прычынах перастановак не паведамляецца.

Нагадаем, беларусы цяжкаатлеты на Гульнях у Рыа прадстаўлены васьмі спартсменамі, сямі з іх чэмпіёны свету — Вадзім Стральцоў (да 94 кг) і Дар'я Навумава (да 75 кг).

Першыя прадстаўнікі нашай краіны выйдуча на помост ужо сёння — у вагавой катэгорыі да 69 кг выступяць Анастасія Міхаленка і Дар'я Пачобут.

✓ Вікторыя Паўловіч завяршыла выступленне на алімпійскім турніры па настольным тэнісе. У паяднiку трыццага кваліфікацыйнага раўнда беларускаступіла 10-й ракетцы свету Чэн І-Чын (кітайскі Тайбэй).

САМЫЯ НЕЗВЫЧАЙНЫЯ ЎДЗЕЛЬНІКІ

Будысцкі манах, эстонскія трайняты і 62-гадовая спартсменка. Мы раскажам пра людзей, якія прыхалі ў Бразілію не толькі перамагаць, але і здзіўляць.

Лэйлу, Лііну і Лілі мы зможам убачыць у марафоне. Дыстанцыю яны збіраюцца завяршыць разам, адначасова ўстанавіўшы асабістыя рэкорды.

Нагадаем, жаночы забег адбудзецца 14 жніўня.

Людзі з жалезным характарам

Адразу дзве паралімпійскія спартсменкі выступаюць у спаборніцтвах па настольным тэнісе — Наталля Партыка з Польшчы і аўстралійка Меліса Тэпер.

Для Партыкі, якая нарадзілася без правай рукі і перадплечча, гэта Алімпіяда — трэцяя ў кар'еры. Раней яна выступала на Гульнях у Пекіне і Лондане, але пакуль сур'езнага поспеху не дасягала. Затое на Паралімпіадах заваявала тры залатыя медалі.

Аўстралійская спартсменка Меліса Тэпер упершыню прымае ўдзел у Алімпіядзе. Дзяўчына нарадзілася з пашкоджаннем нерва правай рукі, але гэта не перашкодна ёй стаць адной з вядучых тэнісістак у сваёй краіне.

Абедзве дзяўчыны спадзяюцца даказаць іншым спартсменам-паралімпійцам, што няма нічога немагчымага.

Сямейная пара ў адной камандзе

Гульня жаночай зборнай Вялікабрытаніі па хакеі на траве Кейт Уолш і Хелен Рычардсан выступаюць у адной

камандзе трэцяя Гульня запар, але сёлетня ўпершыню прымуць удзел у якасці шлюбнай пары. Дзяўчаты гуляюць разам яшчэ са студэнцтва, але доўгі час былі проста сяброўкамі. У 2008-м Кейт парвала адносіны з капітанам мужчынскай зборнай Вялікабрытаніі Брэтам Герардам, пасля чаго яе раман з Хелен стаў імкліва развівацца. У Рыа яны будуць гуляць пад агульным прозвішчам Рычардсан-Уолш.

Будысцкі манах

Японец Кадзукі Ядзава — лідар сваёй зборнай па вяславанні на байдарках і каноз, сёлетняя Алімпіяда — трэцяя ў яго кар'еры. У Лондане ён заняў дзевятае месца, гэта найлепшы вынік краіны за ўсю гісторыю выступлення ў спаборніцтвах па вяславанні. Аднак пасля такога поспеху на радзіме ён так і не стаў папулярным і доўга не мог знайсці спонсараў, таму вырашыў уладкавацца на паастаянную працу — у будысцкі храм.

Дарэчы, прэзідэнт федэрацыі каноз прэфектуры Нагана таксама з'яўляецца манахам. Ядзава з галавою акунуўся ў рэлігію. Цяпер ён трэніруецца толькі ў вольны час — па паўтары гадзіны на дзень, шэсць разоў на тыдзень. Такі ляльчыны графік не перашкоду яму адабрацца на Алімпіяду-2016. Ядзава верыць, што заваяваць медаль у Рыа яму дапаможа духоўная і ментальная сіла.

Матэрыялы падрыхтавала Дар'я ЛАБАЖЭВІЧ. labazhevich@zviazda.by

Вядучая рубрыкі Ірына ТАМКОВІЧ. Тэл. 8 (017) 287-18-15

Першы ўраджай фасолі паспявае ў канцы чэрвеня, а збор працягваецца да сярэдзіны, а то і да канца верасня.

СПАРЖАВАЯ ФАСОЛЯ

Спаржавая фасоля адрозніваецца ад звычайнай тым, што ў ёй ужываецца не насенне, а зялёныя стручкі, у якіх насенне яшчэ не дасягнула нават малочнай спеласці.

Перш за ўсё варта мець на ўвазе, што гатункі спаржавай фасолі дзеліцца на спаржавыя і паўспаржавыя. Першыя характарызуюцца круглым у сячэнні стручком з вялікай колькасцю жэле. У другіх стручок плоскі і жэле значна менш. Гэтыя сарты прыдатныя як для ўжывання стручочкаў, так і для насення. Зрэшты, як усё ўніверсальны, канкурэнцыі з праўдзіва спаржавымі гатункамі яны не вытрымліваюць, і ўвагі варта толькі некаторыя павойныя гатункі.

Агратахніка вырошчвання стручочкаў фасолі падобная да агратахнікі для звычайнай фасолі, аднак ёсць і адрозненні. Перш за ўсё, у спаржавай фасолі вельмі расцягнуты перыяд збору ўраджажа, таму градкі варта планавана так, каб забяспечыць да іх зручнага доступу. Ужо праз 40—50 дзён ад пасеву фасолі пачынаецца збор стручокаў. Тут галоўнае — не прэзьяваць. Як толькі стручкі дасягнуць

памеру ў 10—12 см, іх трэба здымаць. Калі насенне ў іх паспела сфарміравацца, такія стручкі ўжо мала прыдатныя для выкарыстання. Уборку праводзяць рэгулярна, адзін раз у тры-чыцеры дні. Не варта пакідаць на кустах пераспелыя стручкі, бо гэта затрымае ўтварэнне новых. Як правіла, першы ўраджай фасолі паспявае ў канцы чэрвеня, а збор працягваецца да сярэдзіны, а то і да канца верасня.

Асабліва ўвагу неабходна надаць расліннаму, прызначаным на насенне. Іх высейваюць адразу пасля знікнення рызык замарозкаў, які мага раней. Зялёныя стручкі з гэтых раслін не збіраюць, паколькі другі ўраджай ужо не паспее вылець. Сабранае насенне можна сыпаць у пластыкавыя бутэлькі і захоўваць у халадзільніку.

Кудравыя паўспаржавыя гатункі можна выкарыстоўваць для зацянення градак там, дзе гэта неабходна. Для зацянення трэба нацягнуць сетку для гародніны і пасець уздоўж яе фасолію — і ўжо ў сярэдзіне лета ўтворыцца паўценне, пажаданы, напрыклад, для зялёнага ці агуркоў.

Стручкі спаржавай фасолі выкарыстоўваюць у смажаным, адварным і печаным выглядзе, а таксама як кампанент мніхіх страў. Акрамя таго, іх можна кансерваваць у марынадзе ці таматным соку.

Яны ўтрымліваюць вялікую колькасць калію, што вельмі каштоўна для людзей, якія пакутуюць на захворванні сэрца і нырак.

ПРАТЭРМІНАВАНЫЯ ЛЕКІ — ДЛЯ САДУ І АГАРОДА

Ад нематоды дапамогуць пазбавіцца лекі супраць гелмінтаў (растаўчае дзве-тры таблеткі і растварыць у 10 л вады). Паліце гэтым растворам заражаныя пасадкі, і шкоднікі хутка загінуць. Гэтыя ж таблеткі дапамогуць у барацьбе з капуснай мухай: двух-трох паліваў будзе дастаткова.

Са злоснай фітафатрай і бурай плямістасцю вам дапамогуць змагацца антыбіётыкі: трыхапол, ампіцылін і эрытраміцын. Растварыце дзве—чыцеры таблеткі ў вядры вады і апырскайце пасадкі.

Ну а бурштынавая кіслата заўсёды павінна быць у аптэцы сапраўднага агародніка. Плюсаў у яе процыма: умацоўвае імунітэт раслін, узмацняе іх рост і развіццё, абдышоджае яды, стымулюе працэс насення. Апырскайце 0,01-працэнтным растворам (10 г на 10 л вады) бурштынавай кіслатай бульбяныя пасадкі. Гэтая мера будзе не толькі выдатнай прафілактыкай супраць фітафатрозу, але і дапаможа павялічыць ураджай амаль на 50% з соткі. Апырскайце пасадкі раз на тыдзень. Расход на адну сотку — 2 л.

ЧАРОЎНЫЯ РЭКІ БЕЛАРУСІ

Crossword puzzle grid with numbers 1-35. A central image shows a river landscape.

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ:

1. Збудаванне праз раку, канал; у беларускіх паданнях ... для сваіх сходак часта выбірае нячыстая сіла. 8. Адно з імёнаў прарока Іл'і, распарадчыка дажджоў і навальніц, дзень якога адзначаецца 2 жніўня. 9. «Беражніца, багіня азёраў» (прыдонні густой цішы) (Пахавай назаўсёды ...). 3 верша Р. Малахоўскага «Беражніца». 10. Старажытнабеларуская багіня крыніц і жыцця; лічылася, што яна адраділа жыццё пасля сусветнага патопу. 12. Міфічны населены вазера Свіцязь; паводле легенды, у іх ператварыліся жанчыны некалі існаваўшага горада, на месцы якога ўзнікла вазера. 15. Азёры або ліманны іл як лекавы сродак. 16. «Як вокам мыслі азіраю» (Цябе, мой луг і бераг родны, \Дзе лёцца ... сэрэбраводны»). 3 пазмы Я. Коласа «Новая зямля» («Леснікова пасада»). 17. Старажытны італьянскі бог, дэман лугоў, палёў і статкаў. 18. Статуя, якой нашы продкі пакланяліся як бажаству. 19. Не ..., а шыла з перцам (прык.). 20. Стыль спартыўнага плавання. 21. Зімні ... глыбокі, летам хлеб высокі (прык.). 23. «Жартуюць: рэчку Іпучы» (3 пахмелля можна выпіць. \А ёй турботы мала, \Ра-чулачка — ...). 3 верша А. Грачанікава «Іпучы». 24. Цыркавы арыст-комік. 27. Куды ..., туды і дым (прык.). 29. Адтуліна, зробленая геалагамі. 32. Залатое ... Тое, дзеля чаго, паводле грэчаскай легенды, арганаўты здзейснілі марское падарожжа з Грэцыі ў Калхіду. 33. Паглыбленне ў сцяне. 34. Дняпро і ... Рэкі на Беларусі, якія, паводле легенды, пацяклі па слядах сабак Стаўры і Гаўры. 35. «За зялёным лесам ..., і Цна, і Бобрык» (Слухаюць прыбліжаны рып старых вазоў). 3 верша В. Гардзевы «Да рачулак едуць на вазак рыпучык».

ПА ВЕРТЫКАЛІ: 2. Прышоў ... — усяму час (прык.). 3. Мужчынскае імя. 4. Возера ў Крупскім раёне і рыба сямейства ласосепадобных. 5. Рака, левы прыток Дняпра. 6. Пачварны балотны нячышч, які, па павер'ях, уяўляўся таўстуном, аблепленым пластамі гразі. 7. Густы непраходны лясны балочысты зараснік у паўднёвых краінах. 11. Вечназялёная паўднёвая расліна сямейства лілейных. 13. Збудаванне з помпамі для падачы вады. 14. Рачныя дзеўкі, душы тапельніц; паводле павер'яў, таго, хто наблізіцца да іх, яны заманьваюць у карагод, а потым сэрэбраводны». 3 пазмы Я. Коласа «Новая зямля» («Леснікова пасада»). 17. Старажытны італьянскі бог, дэман лугоў, палёў і статкаў. 18. Статуя, якой нашы продкі пакланяліся як бажаству. 19. Не ..., а шыла з перцам (прык.). 20. Стыль спартыўнага плавання. 21. Зімні ... глыбокі, летам хлеб высокі (прык.). 23. «Жартуюць: рэчку Іпучы» (3 пахмелля можна выпіць. \А ёй турботы мала, \Ра-чулачка — ...). 3 верша А. Грачанікава «Іпучы». 24. Цыркавы арыст-комік. 27. Куды ..., туды і дым (прык.). 29. Адтуліна, зробленая геалагамі. 32. Залатое ... Тое, дзеля чаго, паводле грэчаскай легенды, арганаўты здзейснілі марское падарожжа з Грэцыі ў Калхіду. 33. Паглыбленне ў сцяне. 34. Дняпро і ... Рэкі на Беларусі, якія, паводле легенды, пацяклі па слядах сабак Стаўры і Гаўры. 35. «За зялёным лесам ..., і Цна, і Бобрык» (Слухаюць прыбліжаны рып старых вазоў). 3 верша В. Гардзевы «Да рачулак едуць на вазак рыпучык».

10 ЖНІЎНЯ

1787 год — нарадзіўся Ігнат Мікалаевіч Даніловіч, гісторык і прававед, прафесар. Адзін з першых даследчыкаў леталіній і заканадаўчых помнікаў Беларусі і Літвы. З 1814 года выкладаў права ўніверсітэтах Вільні, Харкава, Кіева, Масквы. У 1830-1835 гадах працаваў у Пецярбургу ў камісіі Міхаіла Сперанскага па падрыхтоўцы збору законаў для заходніх губерняў Расійскай імперыі. Упершыню апісаў усе рукапісныя друкаваныя асобнікі Статута ВКЛ, падрыхтаваў першае навуковае выданне Статута ВКЛ 1529 года. Апісаў, перадаў змест і часткова апублікаваў 2500 розных пісьмовых крыніц па гісторыі Беларусі і Літвы. Памёр у 1843 годзе.

1796 год — у вёсцы Малая Капліца пад Гроднам нарадзіўся Ігнат Легаціч, паэт, педагог. У 1817-1839 гадах выкладаў латынь і літаратуру ў Мінскай гімназіі. Сябраваў з Вінцэнтам Дунінам-Марцінкевічам. Асноўныя жанры творчасці — дыдактычныя двухрадкоўі-максімы, эпіграмы. Найбольш вядомая рэзка антыпрыгонніцкая эпіграма «Скажы, вяртаючы паню», за публікацыю якой быў канфіскаваны віленскі альманах «Баян». Пісаў павучальныя кнігі для дзяцей і юнацтва.

1878 год — нарадзіўся Мірошчынскі Афінагенавіч, беларускі рэжысёр, драматург і педагог, адзін з заснавальнікаў Беларускага сучаснага тэатра, народны артыст Беларусі, прафесар.

1896 год — 120 гадоў таму нарадзіўся Данила Фёдаравіч Сярдзін, ваенны дзеяч, камдзёр, герой Грамадзянскай вайны. У гады 1-й сусветнай вайны служыў у паўднёваўславянскім добраахвотніцкім корпусе рускай арміі. За ўдзел у ліпеньскай дэманстрацыі 1917 года ў Петраградзе арыштаваны і пасаджаны ў Петрапаўлаўскую крэпасць. Падчас Кастрычніцкай рэвалюцыі — камандзір атрада Чырвонай гвардыі, удзельнік штурму Зімовага палаца. З 1932 года камандаваў 4-м, у 1935-1937 — 3-м кавалерыйскім корпусам у Беларускай ваеннай акрузе. Памёр у 1937 годзе. Імем Сярдзіна названая вуліца ў Мінску.

1906 год — дата нараджэння Вадыма Сіняўскага, журналіста, каментатара Усеаўсознага радыё, заснавальніка савецкай школы спартыўнага рэпартажа.

Было сказана

Ніна ЗАГОРСКАЯ, паэтэса: «Песня не ведае скуны і тлену. Дзедава песня — эпохі арган».

СЁННЯ Месяц

Першая квадра 10.08—17.08. Месяц у сусор'і Стральца.

Сонца

Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск — 5.39	20.49	15.10
Віцебск — 5.24	20.43	15.19
Магілёў — 5.29	20.39	15.10
Гомель — 5.32	20.30	14.58
Гродна — 5.55	21.04	15.09
Брэст — 6.01	20.59	14.58

Імяніны

Пр. Алены, Анастасіі, Васілія, Івана. К. Багдана, Барыса.

ЗАЎТРА

Геамагнітныя ўзрушэнні

Віцебск: +17...+19°C

Мінск: +13...+15°C

Магілёў: +17...+19°C

Брэст: +12...+14°C

Гомель: +17...+19°C

Гродна: +12...+14°C

Гомель: +17...+19°C

Гомель: +24...+26°C

Абазначэнні: — няма прыкметных геамагнітных узрушэнняў; — невялікія геамагнітныя узрушэнні; — слабая геамагнітная бура

...у суседзях

Варшава	+17...+19°C
Кіеў	+27...+28°C
Рыга	+16...+18°C
Вільнюс	+17...+19°C
Масква	+25...+27°C
С-Пецярбург	+16...+18°C

УСМІХНЕМСЯ

Дай чалавеку рыбу, і ён будзе сыты адзін дзень, навуцы яго лавіць рыбу, і ён будзе кожны выхадны вяртацца п'яны з трыма карасямі.

Два студэнты перад экзаменам сядзяць на лаўцы. Адзін з іх самаўпэўнена заяўляе таварышу: — Праз некалькі гадоў людзі будуць казаць, паглядзеўшы на будынак нашага інстытута: тут вучыўся студэнт Кукушкін! Дэкан, які праходзіць міма, пачуўшы такую заяву, заўважае: — Калі не здасі экзамены, то людзі будуць так казаць ужо на наступным тыдні!

Калі ты не падабаешся САБЕ, схады на пляж, паглядзі на ІНШЫХ, і ты зразу-мееш — якая ты ПРЫГОЖАЯ!

Прыняўшы 150 гарэлачкі, мужык на-строіўся на секс. ...Потым даў і бутэльку — настроікі збіліся і вырубліся.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ № 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Дырэктар — галоўны рэдактар КАРПЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛІГІЯ: Н. ДРЬІЛА, Н. КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. КЛЯШЧУК, А. ЛЯЎКОВІЧ (першы намеснік дырэктара), М. ЛІТВИНУ (намеснік галоўнага рэдактара), В. МЯДЗВЕДЗЕВА (намеснік галоўнага рэдактара), Н. РАСОЛЬКА, С. РАСОЛЬКА, А. СПАНУСЬКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК, Л. ЦІМОШЫК (намеснік галоўнага рэдактара).

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

АДРАС: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 287 19 19 (тэл./факс); аддзелаў: лісьмаў — 287 18 64, падпіскі і распусьцювання — 284 44 04, сакратарыята — 292 05 82, адказных за выпуск дадаткаў: «Чырвоная змена» — 292 44 12; «Мясцовае самакіраванне» — 292 44 12, уласных карэспандэнтаў: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гродне: 43 25 29, Гомелі: 28 27 27, Магілёве: 32 74 31, на Мінскай вобл.: (017) 292 21 03; бухгалтэры: 287 18 81.

http://www.zviazda.by; e-mail: info@zviazda.by, (для зваротаў): zvarot@zviazda.by

ПРЫЁМ РЭКЛАМЫ тэл./факс: 287 17 79, e-mail: reklama@zviazda.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў, іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаванням рэдакцыі. Рэдакцыя на сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй лісты. Перадруку матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адулюкавана ў Рэспубліканскім унітарным прапрадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку» ЛП № 02330106 ад 30.04.2004.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень. Тыраж 20.008. Індэкс 63850. Зак. № 3212.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Нумар падпісаны ў 19.30 9 жніўня 2016 года.